

1910/12 3-4 old

Vierperilóbol

VIII. évfolyam.

105. szám.

Kedd, 1910. május 10.

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben:
 Egy óra. I kor. Egy óra. I kor. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 " Negyedévre 4 " 50 "

Felelős szerkesztő:
HEGEDŰS LORÁNT.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piac-utca 47. és 49. szám.

Láng Lajos programbeszéde.

A vasárnapi pártgyűlés és az ünnepi lakoma.

Láng Lajos vasárnapi programbeszédét, mely az monumentális, hatalmas perspektivákat nyitó, történelmi jelentőségű napy szónoklatok erejével és stílusával szót Debreczen város polgárságának a lelkéhez, megértő komolysággal s tettekész lelkedéssel fogadta a debreczeni választók óriási tömege. Ez a programbeszéd tanúságot tett arról, hogy a Láng Lajos jelölése oly ténye Debreczen város harmadik kerületének, amelylyel önmagát tiszteli meg. Ez a beszéd bizonyosága volt annak, hogy az a férfi, akit ez a kerület a maga képviselőjében az ország törvényhozó testületébe kíván küldeni, a nagy, új, boldogabb korszak teremtésére hivatott nemzeti munka egyik legnagyobb koncepcióju, legmélyebb tudásu, legmérlegelőbb bölcseségű előharcosa, aki után indulva, a legnemesebb s legóhajtottabb nemzeti célok eléréséhez jutunk mind közelebb.

Láng Lajos a nagy tudósok világos és megragadó közvetlenségével nyult a mai politikai helyzet legbonyolultabb, legfontosabb problémáihoz. A délibábpolitikának, a tehetetlen negyvennyolcaskodásu, nagypipájú, kevésdohányu, öblőshangu álhazafiaskodásoknak találó, metsző finomságu jellemzése, az obstrukció testetlen, papirmasé-rémének okos és friss ötletességű letárgyalása után az ezer új, érdekes szempontot találó tudós bölcsességével és alaposságával boncolgatta ezeket a nagy problémákat.

A nemzeti munkapártnak gazdasági kérdésekben való állásfoglalását a Láng Lajos szakavatott előadása oly meggyőző erővel tárta fel a vasárnapi nagygyűlés közönsége előtt, hogy ennek az elmékre apelláló előadásnak mély és feledhetetlen hatása egyszerűen halomra döntötte mindazt a hazug, bár tetszetős csillogásu ellenvetést, melyekkel az érzelmeke utazó hazafiság-kisajátító demagogok a választók lelkét megmételezni akarták.

A választójogi reform kérdésének a tárgyalásában Láng Lajos oly ideálisan nemes és oly mélységesen tartalmas ki-

jelentéseket tett, melyek az ő aranyliszta szabadelvűségének és demokrata modernségének frappáns bizonyítékai. *Komoly lépést kell tennünk, — mondta — annak amit csinálunk, nem szabad tessék lásséknak lenni. A jogkiterjesztés szükségességének komoly harcosául az idő és a fejlődés követelményeinek bölcs és lelkes munkára kész bajnokául mutatták Láng Lajost ezek a kijelentések.*

Egész beszédét a *szabadelvűségnek* gyönyörűen kifejtett, pompásan részletezett felfogása tette monumentálisan nagyarányúvá és következetessé. Az a szabadelvűség, melyet Láng Lajos vall s melyet tegnapi beszédében oly diadalmas erővel s elragadó ékesszólással jellemezett, méltó reá, hogy Debreczen választó polgársága is legnemesebb, legragyogóbb lelki kincsei közé sorakoztassa s így tegyen bizonyágot arról, hogy ez a kerület igazi megértője, lelkes munkatársa lesz nagynevű képviselőjének, Láng Lajosnak.

A nagygyűlés.

Már tíz óra után gyülekezni kezdtek a választók a Bika nagytermében s fél tizenegy órakor, amikor a gyűlés kezdete jelezve volt, már alig mozdulhattak egymástól az emberek. A székekért valóságos ostrom folyt, de a legtöbben állani voltak kénytelenek. Az élénk, zsirogó tömeggel zsutolt terem bájosan koronázta az a diszes koszoru, melyet a páholyok előkelő hölgyközönsége alkotott; a hölgyek is készültek a nap hősenek fogadására, mindegyikük virágot tartva kezében. A nagygyűlést azonban a kitűzött időben nem lehetett megkezdeni, mert Láng Lajos épen akkor küldöttséget fogadott.

Szávay Gyula megnyitója.

Pontban tizenegy órakor a pártvezető-ség tagjai elhelyezkedtek az emelvényen és Szávay Gyula pártelnök megnyitotta a nagygyűlést, a következő beszéddel:

Mélyen tisztelt Pártgyűlés!

Öszinte örömmel és teljes tisztelettel üdvözlöm Debreczen III. kerületének választó

polgárait, kiket a politikai gondolkodás egyöntetűsége, a nemzet jövője felett való aggodás és mély komoly hazafiai érzések testvériessége a nemzeti munkapártban egyesítve összehozott.

Megnyitom a mai pártgyűlést s a jegyzőkönyv vezetésére Horogh Pál dr. és Bodnár Géza urakat kérem fel.

Tisztelt pártgyűlés! Azért gyűltünk össze, hogy meghallgassuk programbeszédét a mi szeretett nagynevű jelöltünknek, kinek tiszteletreméltó magas címeit fel sem sorolom, mert pusztá neve minden címnél magasabb s Európaszerte elég annak egyszerű említése, hogy címeiket és rangokat tullépő tisztelet vegye körül őt. Mondom, azért gyűltünk össze, hogy meghallgassuk programbeszédét Láng Lajosnak.

Kérem a tisztelt pártgyűlés hozzájárulását, hogy szeretett jelöltünket körünkbe küldöttség útján hívjuk meg s méltóztassanak a küldöttséget Kardos László elvtársunk vezetésé alatt Lestyán Adorján, Gál Ferenc, Nyilas János, Geiger Simon, Csáky János, Szűcs István, Popper Mór dr., Ujlaki Henrik, Böszörményi Balog István, Schmidt Soma urakból összeállítva e diszes és kedves feladattal megbizni. (Éljenzés.) Felkérem a küldöttséget, hogy végezze tisztét. Addig a gyűlést felfüggesztem. (Szünet.)

A küldöttség megérkezik Láng Lajossal, akit riadó, percekig tartó éljenzéssel és az erkélyekről virágzapporral fogad a közönség.

Szávay Gyula pártelnök Láng Lajoshoz fordulva beszélni kezd:

Kegyelmes Uram, mélyen tisztelt jelöltünk! Debreczen III. kerületének választó polgárai gyűltek össze itt ez ünnepnapon, melyet számukra még ünnepesebbé Nagyméltóságod megjelenése tett.

Összegyűlték azért, hogy Nagyméltóságod ajkáról hallhassák azokat az ígéket, melyek politikai tudatunkba beágyazva, egy virágzó és gyümölcsöző jövő kilátásait nyitják meg s minket e jövő földjének becsületos, komoly munkásaivá avatnak.

Az is volt ez a kerület mindig. A szabadelvű, az alkotó, a dolgozó reális politikának biztos talaja. Közben az országos öszszekavarodás rövid, de szomoruan tanulságos időre belevitte ezt is a délibábpolitika üres levegőjébe, de a kerület vissza akar térni s az akar lenni ismét, ami volt. Egy kezét keresett csak hozzá, amelybe a saját kezét becsületadólag beleadva, vele ismét felléphessen a partra s Nagyméltóságod tiszta keze után nyult és mélységes örömmel tapasztalhatta, hogy ez az erős, meleg kéz nem húzódott vissza, hogy ez a kez immár parolára nyujtva félig a kezünkben van és bi-

Eredeti amerikai JOHNSTON kévekötő RÁHMER SÁNBORNÁL Plac-utca 26.
aratógépek, Plantage répa és tengeri kapálók kizárólag Bächer-Melichár-Johnston fióktelepe (Nagytrafik udvar.)

zunk magunkban, bizunk népünkben, annak öntudatra ébredt tiszta látásában, értelmében és erkölcsében, hogy ott is marad végleg, képviselői frigyben.

Ösztönszerűleg éreztük mi azt meg, hogy amikor az ország nagy betegségére orvos-ságot keresünk, ne apró-cseprő kuruzslókhoz, ráolvasókhoz és ráimádkozókhoz forduljunk, hanem a 'apasztalt és tudományos régi orvosokhoz, azok közül is a legbölesebbekhez és legpuritánabbakhoz, szóval olyanokhoz, mint Nagyméltóságod.

Kérem Nagyméltóságodat, ismertesse meg tisztelő és szerető választópolgárainak e diszes gyülekezetét politikai nézeteivel, világítson rá a multak tévedéseire, a kibontakozás utjaira s azokat az érzéseket, melyek minket Nagyméltóságodhoz vittek s melyek ma itt politikai frigykötésünk e jegyváltó ünneppnapján kölcsönösen áthatnak bennünket, bontsa ki és oldja fel előttünk!

Kérjük Nagyméltóságodat, tartsa meg választói előtt programbeszédét.

Láng Lajos programbeszéde.

A várakozás moraja futott végig az egybegyűlt hatalmas közönség sorain, mikor Szávay Gyula szavainak végeztével s ólásra készült az illuzzióris jelölt és újból felhangzott és meg-megújult a lelkes ovációk falrönggő zaja. Nagynehezen elült a hosszan zúgó éljenzés és Láng Lajos megkezdte programbeszédét:

(A nemzeti magyar politika.)

Mélyen tisztelt választó közönség! Amidőn a nemzeti munkapárt Debreczen városában kitűzte lobogóját, tulajdonképpen régi örökségünket akarjuk visszafoglalni, mint azt a pártelnökünk igen helyesen mondotta. Mert ez a kerület, sőt ez a város mindig a nemzeti munkának a pártján állott és pedig nemcsak évtizedekkel ezelőtt, hanem visszamenőleg évszázadokkal, arra az időre, amidőn a nagy hajdu vezér, Bocskai István, a nagy erdélyi fejedelem élt. Mert igaz, hogy akadtak könnyen lobbánékony ellenfelei, akik Bocskairól azt mondták, hogy német a lelke, de azért Bocskai elég magyar volt arra, hogy megverje a német császárt és megkösse a békét a magyar királlyal. És ezt a politikát, melyet ő képviselt, folytatták a kiváló nagy utódok; ugyanezt cselekedte Bethlen Gábor, aki szintén legyőzte a német császárt és egyezsége lépett a magyar királlyal. Ugyanezt cselekedte I. Rákóczi György. És az ő műveik ott vannak a történelem, és törvénykönyvünk lapjain: a bécsi és nikolsburgi békekötések. — Az igazi nemzeti magyar politika a kiegyezés politikája volt mindig. (Ugy van!) Amit ma függetlenségi politikának nevezünk az később keletkezett tisztelt Uraim, az abból az időből származik, amikor a nemzet nem volt olyan erős, mint ezen nagy fejedelmek idejében.

De hát lássuk, mit értünk függetlenség alatt? Mert én azt hiszem, hogy rá fogunk jönni arra, hogy függetlenség alatt igen különböző dolgokat értünk. Olyanokat, melyek minden magyar ember szívében megvannak, olyanokat, amelyekért életünket és vérünket, ha kell, feláldozzuk és olyanokat is, amelyekről nem is álmodtunk.

(A függetlenségi eszme.)

Mi az az igazi függetlenség? Mi az ami, mint igazi függetlenség bent van a mi törvényünkben? Az 1791. évi X. t. c. amilyet röviden a függetlenségi törvénynek szoktak nevezni, azt mondja: „Magyarország független ország, amely semmi más országnak, vagy népnek nincs alávetve.“ Ez a függetlenségi igazi fogalma. Ez van benne törvényeinkben. De ez a függetlenségi eszme nem zárja ki az államszövetséget, mert abban a törvényben, amelyben a függetlenségi eszme ki van mondva, ugyanazon törvény előző sorában az van mondva, hogy Magyarország és felségének egyéb országai és tartományai a felséges uralkodó

ház által elválaszthatatlanul és oszthatatlanul birtoklandók. Tehát van egy függetlenség a mi törvényeinkben, amely együtt jár a szétválaszthatatlanság kapcsolatával és ez a függetlenség az, mely az 1848-i törvényeinkben van, mert az 1848: 3. t. c. amely a független felelős minisztériumot megállapítja, mindjárt a hevezető részében — ismét szószerint közlöm — kimondja a koronának egységét és a birodalmi kapcsolatnak egységben tartását. Tehát tisztelt Uraim! ha van függetlenségi eszme, amely benne van a törvényeinkben és amely kell, hogy szívünkben is legyen, amelyért — ismétlem — minden magyar embernek vérét és vágynát fel kell áldozni; de ez a függetlenség nem lehet elérendő cél, mert ez a függetlenség nemcsak törvényeinkben, hanem az életben is meg van. Ha tehát mégis beszélünk függetlenségről, amelyet elérendő cél gyanánt tüntetnek fel, amely mintegy kielégíthetetlen vágy él százazrek kebelében, amelynek megemléstől megrezeg százazrek szíve, az nem lehet ez a függetlenség. Annak valami másnak kell lenni, valami olyannak, amely nincs a törvényben, sem a híres 1791-iki függetlenségi törvényben, sem a még dicsőbb 48-iki alkotmányban.

Mi lehet ez a függetlenségi eszme? Ez a függetlenségi eszme legjellemzőbben jelentkezik abban a gondolatban, amelyet perszonál-unióknak nevezünk; vagyis az a gondolat, hogy Magyarország és ő felségének egyéb országai és tartományai között nincsen semmi más kapcsolat, mint a fejedelm személye és hogy ennek következtében tulajdonképpen semmi helye sincs semmiféle közös intézménynek, sem közös képviselőnek kifelé, sem közös védelemnek, sem közös hadseregnek. Ez a gondolat azonban ellenkezik minden törvényünkkel, ellenkezik az 1791-iki törvénnyel, ellenkezik a 48-iki törvénnyel és különösen ellenkezik az 1867: XII. t. c.-kel, amely — mint jól tudjuk — a pragmatika sankció alapján keletkezett, amelyben ez a kapcsolat közöttünk és a fejedelm egyéb országai és tartományai között még erősebben van kifejezve, mert a pragmatika sankcióban nemcsak az van, hogy Magyarország és ő felségének egyéb országai és tartományai szétválaszthatatlanok és feloszthatatlanok, hanem még két szó van hozzá téve: egymással és egyetemben birtoklandók. Hát már most tisztelt Uraim, méltóztatnak megengedni, hogy ebben a függetlenségi eszmében van egy gondolat, amely tulajdonképpen minden közös intézményt elítél, amely a közös kapcsolatot Ausztriával szerencsétlenségnek tartja és a legjobban örövendene annak, hogy ez a kapcsolat minél előbb és minél teljesebben megszűnjék. Lássuk, hogy ez az így átalakított, átgyműrt, törvénycikkben nem létező, de azért mégis a kizárólagos hazafiság követeléseivel jelentkező eszme mennyiben felel meg a magyar nemzet nagy és állandó érdekeinek és hogy jogos-e annak számára azokat a rokonszenveket követelni, amelyekkel találkozunk. Ennek a függetlenségi eszmének, tisztelt Uraim, a legfőbb hibája az, hogy ezt, mintegy legfőbb jót állítja oda, amelynek következtében a függetlenségi eszmében magában rejlenék az állam létének minden ereje és amelynek következtében Magyarországnak, amely állami kapcsolatban él Ausztriával, irigyléssel kellene tekinteni nemcsak Romániát, Bulgáriát és Szerbiát, hanem talán még Montenegrót is. Már most tisztelt Uraim, miféle álokoskodás van ennek a gondolatnak a mélyében? Ez az okoskodás abból indul ki, hogy a függetlenség öncél, az államra nézve öncél; pedig a függetlenség nem cél, a függetlenség csak eszköz a nemzeti erők legteljesebb kifejtésére, de nem egyedüli és legfőbb eszköz, mert annál egy nagyobb és fontosabb eszköz van és az a fontos eszköz a hatalom. (Ugy van!) A függetlenség hatalom nélkül külső dísz, üres cafrang, tartalmatlan váz, mert nem a függetlenség teremti meg a ha-

talmat, hanem a hatalom teremti meg a függetlenséget. (Ugy van! Hosszas és lelkes taps).

Mélyen tisztelt választó közönség! Ezen a vulkánikus talajon, ahol mi élünk, a Duna és a Tisza rónaságán és síkságán, melyért annyira irigyelnek bennünket oly sokan, ezen a vulkánikus talajon csak nagyhatalom élhet meg, csak nagyhatalmi állás mellett fejtheti ki az illető állam a maga erejét teljességben és felelhet meg világtörténelmi szerepének, amelyet minden népnek az isteni gondviselés kijelöl és ezért az államszövetség erre az országra nézve, ne méltóztassanak gondolni, hogy az a nemzeti gyengeség napjaiban született meg, az meg volt sokkal hamarabb, mint a hogy gondolják, nem a nemzeti gyász napjaiban, nem a mohácsi sikon született meg, ez visszamegy arra az időre, midőn közelünkben nagyobb államok keletkeztek, végig megy a vegyes házi királyok egész során, midőn őseink minduntalan hol német, hol cseh, hol lengyel fejedelmet ültettek trónjukra. Nagy Lajos idejében, kinek nevét azért említjük dicsőséggel, mert uralkodása alatt három tenger uralta Magyarországot, nem volt szükség a nagyhatalmi állásra; ez szükségessé vált akkor, amikor keleten egy igazi nagyhatalom keletkezett és fenyegetett bennünket és ennek következtében az államszövetségnek a gondolata érvényesült Hollós Mátyás politikájában, a legnagyobb és legdicsőbb király politikájában, aki a német császárral hol harcol, hol békül, majd fiával akarja magát vétetni és közben elfoglalja büszke Bécsnek várát, hogy ott üsse fel a magyar királyi széket.

(Az állam és a dinasztia.)

A Habsburg-ház és Magyarország szövetsége, tisztelt uraim, egy történelmi szükség. A baj csak az, hogy a Habsburg-ház és Magyarország érdeke akkor, midőn összekerültek, még nem egyeztek egymással. Midőn Habsburg-fejedelm lépett a magyar királyi trónra, Magyarországnak igen nagy érdeke volt szabadulni a törököktől. Ellenben a Habsburgoknak, mint német császároknak számtalan más érdekei voltak, amelyek mind a nyugaton feküdtek. Rájuk nézve a török másod-, harmadrangu kérdés volt és megtörtént az, ami kétségbe kergette a nemzetet, hogy midőn a török fényes győzelmet aratott Szent Gotthárdnál, akkor meg kellett kötni a szegyenletes vasvári békét. És ez a nemtörődés, ez a kölcsönös meg nem értés tulajdonképpen végig mutatkozik a török háborúkon, úgy, hogy azt lehet mondani, hogy a dinasztia nem a maga jószántából és nem Magyarország érdekében viselte a török háborút, hanem akkor, midőn a többi európai fejedelmek rákényszerítették, vagy amikor Bécs is fenyegetve volt és talán a pápáknak köszönhetünk legtöbbet, hogy ösztönözték és nógatták az uralkodó házat a török veszedelem ellen. És mikor végre kiűzték a törököket az országból, akkor a dinasztia az országot fegyverrel meghódított tartománynak tekintette, amelyben azt hitte, hogy kénye-kedve szerint uralkodhatik.

Azt hiszem, tisztelt Uraim, nem szépittem a históriát. Leplezetlenül mondtam el, hogy mily érdekellentétek voltak közöttünk és a dinasztia között és, hogy ez a kölcsönös meg nem értés mily sok igazságtalanságnak, jogtiprásnak és keserves szenvedésnek volt a forrása. A fordulat e tekintetben Mária Teréziával állott be, aki mindenkitől szorongatva a magyar néphez fordult segítségért és a magyar nép a maga hősiességével, és a maga hűségével mentette meg a hatalmas Habsburg-ház trónját. Mária Terézia szerette is a magyar nemzetet. De ő sem értette meg teljesen. Miért? Mert házának nagy érdekei még mindig nyugaton feküdtek és ha ez Mária Terézia korában, aki meleg szeretettel viseltetett irántunk, így volt, még inkább így volt ez utódai alatt. Innen származott a teméntelen félreértés, az

Glück József

üveg-, porcellán, kőedény és lámpa kereskedése DEBRECZEN, Piac utca 6. sz. (Nagytemplommal szemben) Nagy raktár kihazasítási cikkek, alpakka áruk, tükrök, majolika, valamint üveg és porcellán dísz tárgyakban. — Képfertőzési és épületfűvezési vállalat. Viszonteladóknek legelőnyösebb bevásárlási forrás. Legszigorubb szabott ár

a kölcsönös elhidegülés, sőt bizalmatlanság. Ez az idő volt az tisztelt Uraim, amely a függetlenségi eszmének meleg talaját képezte. Mikor, mely időpontban következett az be, hogy a nemzet és a dynasztia megértették egymást? Ez a kölcsönös megértés, tisztelt Uraim, bekövetkezett akkor, amikor a Habsburg-ház megszűnt német nagyhatalom lenni, megszűnt abban az időpontban, amikor az uralkodó-háznak minden érdeke keletre utalta őket és amikor az uralkodó-háznak minden érdeke összeesik a magyar nemzetével és amidőn a magyar nemzet időközben annyira megerősödött, hogy a dynasztia hatalmának gerincét képezte. Ebben a világtörténelmi döntő pillanatban az isteni gondviselés egy olyan királyt adott a trónra és olyan bölcs vezért a nemzetnek, hogy azok létre hozhatták az 67. XII. t. c.-t és századokra rakhatták le ezzel egy a dynasztia világhatalmi állásának alapjait, mint a magyar nemzet fejlődésének s nagyságának alapjait. Gyermekes hiúság és elbizakodottság kell ahhoz, hogy valaki azt hiszi, hogy ezen a kiegyezésen egyoldalulag könnyen lehet változtatni. Ez a kiegyezés, ez az egyezés a korona és a magyar nemzet között századoknak, százados keserveknek eredménye, századokon át kifejlődött kölcsönös kiábrándulás és kölcsönös megbecsülésnek az eredménye. Tessék csak visszagondolni a közvetlen eseményekre! A forradalom alatt a nemzetnek meg kellett győződnie arról, hogy a nemzetnek minden ereje és erőfeszítése sem törheti szét azt a kapcsolatot, mely őt a dinasztiahoz fűzi. De a dinasztia is meg kellett győződnie az 1859. és 1866-iki veszített háború után, hogy a nagyhatalmi állása veszendőben van és hogy csak egy kielégített magyar nemzet biztosíthatja trónjának erejét és fényét.

(Magyarország mint nagyhatalom.)

Tisztelt Uraim! Szent István koronája nem egy egyszerű ékszer. Azt a magyar nemzet, mint állami létének misztikus szimbólumát tiszteli, nem mint koronát. A korona minden más nemzetnél nem egyéb, mint fejedelmi hatalom jelvénye; a magyar szent korona Szent István koronája, a mi jogi felfogásunk szerint egyesíti magában a királyt és a nemzetet. Ebben a sajátos közjogi felfogásban a magyar nemzet szívverése dobog. Ebben a gondolatban az a varázsos és termékenyítő gondolat rejlik, hogy a magyar király és nemzet csak egymást megértve, egymással összeférve élhet ezen a világon. A kiegyezés óta a Habsburg-ház tekintélye közel félszázadon át oly erős és ingathatlan volt, amit rég nem tapasztalhatott a történelem; és ugyanakkor a magyar nemzet oly mértékben gyarapodott és fejlődött, amelyhez hasonlót csak a legnagyobb királyaink idejében tapasztalhattunk. A világ egy évezred óta ismer egy vitéz és lovagias magyar nemzetet, amely iránt rokonszenvvel viseltetett bujában és örömeiben egyaránt. De századok óta nem ismer magyar államot, amíg végre megjelenik gróf Andrássy Gyulával egy magyar államférfi, aki a győzedelmes és diadalmas orosz cárt fentartja hatalmas utjában és aki a berlini kongresszuson Magyarország képviselőjeként, Ausztria Magyarország nevében hazája és a dynasztia érdekében veti a serpenyőbe befolyását és hatalmát.

Tisztelt Uraim, itt van a kapocs Deák Ferencz és Bocskai István között. A berlini kongresszus a kiegyezés műve és ennek következtében lehetővé tette a politikát folytatni, amelynek kifejezője Bocskai és ez igen érdekesen mutatkozik a mi törvénykönyvünkben, a magyar corpus jurisban, mert a zsitvatoroki békétől fogva 1606-ban, amit a nemzet Bocskainak köszönhet, egészen a berlini kongresszusig nincsen nemzetközi szerződés. Az 1606-i békekötés az utolsó nemzetközi szerződés a magyar corpus jurisban. Volt békekötés, így a vassvári, karlovici, passzarovici: magyar vér folyt ezeknél

a háborúknál is, de ezt a német császár kötötte a szultánnal és nem tartotta szükségesnek azt a magyar nemzet országgyűlésével közölni. Mária Terézia, aki szintén annyi háborút viselt és aki az első és második sziléziai háborút a berlini és drezdai békével, a 7 éves háborút a hubertsburgi békével fejezte be, a magyar országgyűléssel szintén nem közölte ezeket a békeket, pedig szerette népét, sőt még halálos ágyán is hálásan emlékezett meg a magyarokról. A napoleoni háborúk alatt Campoformiotól egészen a bécsi kongresszusig a békek egész csapata van. Egy sem szerepel ezek közül a magyar corpus jurisban, pedig magyar ifjak vére festette pirosra a Rajna völgyét, az Alpesek bérceit és a lombardiai síkságot.

A berlini szerződés azonban benne van a törvénytárunkban, mert az 1867. XII. t. c. megszerezte nekünk azt, hogy mint nagyhatalom szerepeljünk; azon a berlini kongresszuson ott van Magyarország, mint egy nagyhatalom és döntött a népek sorsa felett és azok az ugynevezett független államok, köztük Románia, az ajtón kívül lesték, hogy mit határoznak a nagyhatalmak, ezek között Magyarország, és ezek között a kinnrekedt független országok között volt Románia is, valamennyi Balkán állam között a legtekintélyesebb, amelyiknek van saját hadserege, amelyet saját nemzeti nyelvén vezényelnek. Ez a Románia kénytelen volt saját érdekei rovására muszka parancsokra harcolni román kommandó mellett és kénytelen volt Törökországgal verekedni; és mikor a végleg kimerült orosz hatalom Plevnánál a nagyhatalmi állás megmentését, a végleges sikert neki köszönhette, kénytelen volt egyik legszebb tartományát, Beszarabiát egy sokkal rosszabb tartományért, Dobruzáért elcserélni.

(A kiegyezési politika vívmányai.)

Uraim! ez az a függetlenség, amelyre mint irigylésre méltóra mutogatnak azok az emberek, akik nem ismerik a históriát, akik Deák Ferencz művét csak felületesen ismerik. Azt hiszik és mesélik — mert vannak oly emberek, akik négyeszköz beszélték Deákkal és akik kihallgatták legbensőbb gondolatát — szerencsére nincs tanu — (Derűtlenség.) és ezek azt állítják, hogy Deák azt mondta volna: Kedves barátaim, én most már nem tudtam többet kivívni, a ti kötelességetek lesz majd ezt ezután tovább fejleszteni. Ezek az urak elfelejtik azt, hogy Deáknak módjában állott volna az 1866-iki veszített porosz hadjárat után többet követelni, de ezután semmivel sem követelt többet a dinasztiaától, mint a nagy vereség előtt. Ezek elfelejtik azt, hogy Deák Ferencz államférfi nagyságának és bölcsességének legfőbb bizonyítéka az, hogy csak annyit követelt, amennyit a nemzet érdeke megkívánt és a dynasztia nagyhatalmi érdeke is megengedett, mert nem akart oly egyezséget kiereszkölni, amelyet a dinasztia érdekeiben állhatott volna valaha visszacsinálni. A mi feladatunk, tisztelt Uraim, nem lehet a keretek kitágítása, a mi feladatunk az lehet, ezeket a kereteket kitölteni eleven vérrrel és étellel, a magyar nemzetnek hatalmat adó munkásságával. És ne tessenek gondolni, hogy ezen az uton nem keletkeznek sokkal becsebb vívmányok, amint azt különben gondolják. Én csak egy példára akarok utalni, hogy ezen az uton még közjogi vívmányok is keletkeznek, csak hogy mi nem vesszük észre. Nemcsak a 48-iki törvény beszél birodalomról, még a kiegyezés is birodalomról beszél és sehol sem használja az állam elnevezést, amely mód a magyar önállósági érzésünkbe ütközik. Tessék megnézni újabb törvényeinket, nem szerepel a birodalom, de szerepel a magyar állam. De nemcsak a mi törvényeink, hanem az osztrák törvények is közelednek a mi közjogi felfogásunkhoz. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy a kiegyezés folyamán a nemzet erősebbé lett és

a megszerzett hatalom jogi öntudattá vált nálunk, ami előtt másoknak is meg kellett hajolni. Mert van, ami erősebb minden írott törvénytől és ez az élet, az igazi hatalom.

Igy fogunk haladni t. Uraim, amint, hogy haladunk és haladni fogunk napról napra a hadsereg tekintetében is. Azt hiszem, hogy aki a hadsereg mai állapotát összehasonlítja az 1867. előtti állapotokkal, tapasztalni fogja, hogy a magyar szellem mily nagy haladást tett. Természetes, hogy a magyar nyelv és szellem érvényesülésének legfőbb biztosítéka volna, hogy minél több magyar ifju foglaljon helyet a hadseregben és én azt hiszem, hogy a haza és a nemzet ellen bünt követnek el azok, akik a magyar fiatalságot a hadseregtől visszatartják, hiszen ez a közös hadsereg már most is, mikor nem rendelkezik elegendő magyar tiszttel, mégis szolgálatot tesz a magyarságnak. Menjenek el csak a nemzetiségi vidékekre, kérdezzék meg azt a nemzetiségi legényt, aki magyarországi közös ezredben szolgált, hogy nem tanult-e ott legalább is annyit magyarul, mint valamikor a népiskolában és amit azóta elfelejtett. (Ugy van!)

(A lemondás lovagjai.)

Tisztelt Uraim! (Halljuk! halljuk!) A függetlenségi politikának nézetem szerint legnagyobb hibája, hogy páros napokon másként beszél, mint páratlan napokon. (Derűtlenség.) Páros napokon szidja a nemzetet, hogy nincsen elég bátorsága, páratlan napokon pedig olyanra bátorítja, amelyekre a legbátrabb embernek is jó, ha nem vállalkozik. Már most t. Uraim, mikor ez a függetlenségi politika a magyar nemzet ellen a bátortalanság, sőt gyávaság vádját emeli, ha ez nem akarja a zászlaját követni, akkor ez azt bizonyítja, hogy a függetlenségi politikusok nem ismerik a magyar nemzetet. A magyar nemzet bátorsága előtt tisztelettel hajol meg az egész világ és ha végig nézünk a magyar nemzet ezredes történelmének lapjain, nem találunk egy lapot, egy sort, ahol vereséget szenvedtünk volna azért, mert nem volt bátorságunk, de fájdalommal fogunk találni oly vereséget, melyet azért szenvedtünk, mert a nemzet nem számolt erejével. (Ugy van.) Az igazi nemzeti politika a bölcs óvatosság és mérséklettel fejleszteni a nemzet erejét. Én nem vagyok ellensége a sovinizmusnak, sőt én nagyobb barátja vagyok, mint bárki más. De én különbséget teszek. Az egyik azt mondja: Te magyar ember, olyan erős vagy, hogy tiz németet tudsz levágni. Ez a beteges sovinizmus. De van egy más sovinizmus, az enyém, amely azt mondja: Te magyar nemzet, Isten választott népe vagy, rád nemes, világra szóló feladat vár, de azért neked küzdened, fáradnod kell. És azért mondom t. Uraim, hogy megérdemljük-e, hogy azt mondják rólunk, hogy a mi politikánk a lemondás, a kishitűség politikája? *Hát ugy nézek én ki, mint aki le akar mondani valamiről?* (Hosszas lelkes éljenzés és taps.) Hogyan t. Uraim? Miről mondott le ez a kiegyezési párt? A nemzeti élet legkülönbözőbb ágaiban tüztünk ki nagy, merész célokat. Küzdtünk becsülettel, a küzdelmet soha nem adtuk fel. És most kérjük, hogy azok az urak, kik minket vádolnak, mit csináltak az utóbbi időben egyebet, mint hogy lemondtak? Mit kell jobban bámolni: azt a tudatlanságot, amellyel lidéretűzek bolygó fénye után futottak, vagy azt az államférfiúi bátorságot, hogy otthon csücsültek és nem csináltak semmit? Gyermekkoromban nagyon szerettem a mithológiát, de a sok Isten közt van egy, akit sosem tudtam megérteni: Saturnust, akiről azt mesélték, hogy minden gyermeket megeszi. De most már értem Saturnust. A függetlenségi politika az igazi Saturnus, amely minden gyermeket megette, csak egyetlenegyhez nem nyúlt, mert tudta, hogy az élettelen és azt az egyet nem kell magának megfojtani. (Nagy tetszés és derűtlenség.)

Az előkelő hölgyközönség
divat-szalonna

Wanger Sándor
Bathyányi-utca I. sz. alatt.

Eredeti párisi modellek
után a legelegánsabb costumok
és Toilették készülnek.

Még sok mondani valóm volna, (Halljuk, halljuk) de attól félek, hogy mivel realis politikusok vagyunk, a gyomor is fogja a maga jogait éreztetni. (Ellentmondás. Halljuk! Halljuk! Egy hang: Kegyelmes Uram, mi a véleménye az 1848: XX. t.-c. magyarázatáról? Felkiáltások: Leülni! Leülni! Hallgasson!!) Én majd fogok beszélni a szólásszabadságról és meg fogom magyarázni, hogy ez annyit jelent, hogy itt és e pillanatban szólni csak nekem van jogom. (Ugy van, ugy van!)

Hát t. Uraim! a függetlenségi politikának van egy átvedlése az utóbbi időben és ez az, hogy a gazdasági önállóságra veti magát. Minden egyéb fel van áldozva de a gazdasági függetlenség, az önálló bank és önálló vámterület a credo. Hát t. Uraim, én igyekeztem eddig kifejtetni, hogy a legfontosabb közjogi dolgokban sem hiszem ebben a városban van elég jómódu ember, elég kereskedő, iparos és gazda, aki igazat fog nekem adni abban, hogy a gazdasági kérdéseket nem a szívvvel, de kézben, a ceruzával lehet csak megoldani.

(A bank.)

Beszélgünk először a bankról. Mi egy banknak a feladata? A jegybanknak szerény nézetem szerint hármas feladata van. Először is: biztosítania kell, hogy valamely országnak állandó és teljes értékű pénze legyen, hogy azért külföldön is annyit kapjunk, mint amennyit idehaza rányomattunk, mert, ha a pénz értéke csökken, ez azt jelenti, hogy drágábban vásárolok és olcsóbban adok el és ennek bekövetkezése olyan dolog, amely miatt sok millió pusztulhat el. A másik feladata a jegybanknak az, hogy szabályozza a hitelt rendes viszonyok közt és méginkább kritikus időkben. Mit tesz az, hogy rendes időben szabályozza a hitelt? Ez annyit tesz, hogy olcsóbbá teszi a hitelt. Mig a harmadik nagy feladata az, hogy válságos időben keményen tartsa magát addig, amíg vakmerő vállalkozások veszélyeztetik a nemzeti tőkének a pusztulását és viszont a kellő időben közbelépjen, hogy megmentsse azt, aminek el kellene pusztulnia, mert hiszen tudjuk, hogy krízisek alkalmával miféle pusztulások történnek. Ha egy ember felépít egy házat abban a hiszemben, hogy annak meglesz a nagy értéke és nem kap bele lakót, tönkre ment az a nagy költség, amelyet a ház építésére fordított. Ez a leggyakrabban előforduló krízisek magyarázata. De van időpont, amikor maga a bizalom elég és képes arra, hogy milliókat mentsen meg a pusztulástól. Tehát a banknak tudnia kell, mikor emelje a kamatlábot, mikor hitelezhet bővebben. Tehát mikor a krízisek idején bátorságot és bizalmat mutat: milliókat ment meg. Kérdem Uraim, egy egyszerű hármas szabály ez, mi felel meg ennek: egy önálló, vagy egy közös bank-e? Már most kérdem, ha Németország arra a gondolatra jönne, hogy közös bankot akar velünk csinálni, akkor azt mondanánk, hogy nem kell? vagy hogyha Anglia arra a gondolatra jönne, hogy velünk közös bankot csináljon, azt mondanánk, hogy nem kell? nekünk önálló bank kell? Ismétlem, ez egy kérdés, melyet csak ceruzával kezünkben lehet megoldani. Én nem mondom, hogy Magyarország nem csinálhatja meg az önálló bankot, én elképzelem, hogy lehet egy eset, amikor nem tudunk meggyezni, és ha nem tudunk tisztességes, előnyös eszközökkel meggyezni, akkor megcsináljuk az önálló bankot, mert erre törvényben gyökerező jogunk van.

(A vámterület.)

Most nézzük a vámterület kérdését. Én előre mondom, hiszen ha eltitkolnám, rám olvashatnák munkáimból, hogy a közös vámterület hiva vagyok. Nem hosszas fejtegetéseket akarok mondani, csak egyet akarok megemlíteni, hogy ami különbség

van nagy és kicsi között, az meg van a gazdasági életben is, mert minden nép többé kevésbé más népre van utalva. Aki valahol eladni akar, annak ott venni is kell, másképp ez nem lehet. Már most kérdem, ki biztosíthat magának inkább egy piacot: egy kis ország, vagy egy államszövetségben élő nagyobb? Melyik ország lesz az, mely kevésbé lesz kitéve a veszedelemnek, ha egy hatalmas szomszéd érdeke odaköti az ő erejét? Ismét csak Romániára akarok hivatkozni. Romániának igen fejlett állattenyésztése, virágzó gabona- és buzatermelése volt. Velünk vészharborba keveredett, marháját nem érszítettük be, tengerre nem exportálhatta, mert ott beteg lesz az állat és a szállítás alatt lesoványodik. Buzájával meghódította magának Románia a külföldi tengeren tuli piacokat, de marhájával nem tudott semmit sem tenni és azok ára felére, sőt harmadára süllyedt. Egy kisebb fogyasztási terület mindig kedvezőlenebb helyzetben van, mint egy nagyobb. Ezek az urak elaludtak a múlt évszázadban és nem tudják, hogy mire ébredtek fel. Beszélnek európai vámunióról, mert nem érzi magát egyik állam sem olyan erősnek, hogy Amerikával szembeálljon. Hát kérem t. Uraim, itt is azt mondom, hogy nem mondom, hogy nem lehetünk külön, hogy mi rá vagyunk szorulva az osztrákokra. Mert az az előnye a függetlenségi politikának, hogy nekünk kétfelé kell harcolni, mert nekünk az egyik oldalon meg kell mutatni azt, hogy igenis kedvező körülmények között tudunk élni, ha közös vámterületben élünk, de másrészt meg kell mutatni, hogy mi nem szorulunk Ausztriára. Ez ép olyan dolog, mintha egy süket és egy ép hallású ember áll mellettem és nekem a süket embernek kell véleményét mondanom a jó fülű emberről. (Tetszés. Derűtlenség.)

Azért azt mondom Önöknek, hogy aki a világnak a folyását ismeri és különösen az osztrák viszonyokat, ne tessék azt hinni, hogy ott mindenki rajong a közös vámterületért! Ott vannak igen komoly elemek, akik külön akarnak menni, nem merő poézisból, hanem a zsebük érdekében. Az osztrák gazda, aki drágábban akarja eladni buzáját és marháját, az osztrák malmos, aki nem akarja, hogy bevigyük lisztünket és ezek igen komoly emberek és befolyásuk nem csekély. Amikor én a kiegészítés felett tárgyaltam osztrák kollégáimmal és az osztrák urak azt mondták, hogy azért, hogy ők felemelték a marha- és gabonavámokat, azért tartozunk felemelni mi az iparvámokat, akkor én mindig azt mondtam, hogy azért mi nem tartozunk felemelni semmit, az urak a maguk érdekében emelték fel. Az osztrák agráriusoknak sokkal nagyobb érdekeik voltak, mint nekünk.

Ez a dolog nem oly egyszerű, amint méltóztatnak gondolni. Itt is ismétlem azt, amit a bankról mondtam. Én a közös vámterület barátja vagyok, de nem mondom azt, hogy nem csinálhatunk önálló vámterületet. Ismerek egy tekintélyes politikust, aki azóta függetlenségi politikus lett, aki az önálló vámterületről azt mondotta, hogy az öngyilkosság. Én ilyet nem mondok. Ezért mondok valamit. Én nem ígérem az önálló vámterületet, de meg lehet, hogy megcsinálom. És ha én mondom, talán el is hiszik. (Zajos éljenzés és taps.)

(Obstrukció és szólásszabadság.)

Tisztelt uraim! (Halljuk! Halljuk!) Mind féktelenebb hangon hallunk beszélni az obstrukcióról és fenyegetnek bennünket azzal, hogy olyan obstrukció lesz, amilyen még nem volt. Tisztelt uraim! Van nekem egy sajátos pszichológiai tapasztalatom, amelyet mint házalelnök tapasztaltam. Valahányszor be volt mondva, hogy irtózatos kravál lesz, olyankor nem volt semmi és rendesen a nagy zavarok akkor támadtak, amikor az ember azt hitte, hogy az ég tiszta és akkor jött az égi háború. Azt hiszem,

hogy az obstrukciót, ezt a papírmáscsörnyet eléggé ismeri az ország, kijózanodott eléggé, hogy attól ne féljen és én azt hiszem, hogy nem lesz oly komoly, mint ahogy fenyegetnek az urak. Sőt ez a borzasztó elvadult hang eszembe juttatja azt az embert, aki a sötétben kiabálni kezdett, hogy emelje a bátorságát, mert ez a csoport — ha megnézi őket az ember, azt kénytelen tapasztalni, — nem nagyon sokból áll és talán az is teszi, hogy olyan mértékeltlen haraggal beszélnek, hogy nem igen örvendenek annak, hogy el vannak hagyatva és annyira izolálva vannak.

Igértem, hogy beszélek a szólásszabadságról. Hát tisztelt Uraim! Kevés szó van, amit annyira kevésbé értenek meg az emberek, mint a szólásszabadság. A szólásszabadság, mint parlamenti intézmény mindig kisebb és kisebb jelentőségű lesz. Az nem az a noli me tangere, nem az a ne nyulj hozzám, nem az a ne bántás virág. Méltóztatnának csak meggondolni, ha a szólásszabadságot szószerinti értelmében vesszük, mit tesz az? Azt, hogy mindenki beszélhessen. Ez zsurokon elő szokott fordulni. Bocsánatot kérek a karzaton a hölgyektől. (Derűtlenség.) De tanácskozásnál nem mindenkinek, hanem csak bizonyos embereknek és csak bizonyos időben lehet beszélni. Tehát a szólásszabadság, amelyet olyan nagyra tartanak, nem létezik tulajdonképpen. A szólásszabadság a maga konzekvens keretszűlvtelében azt eredményezné, hogy eredményre jutni egy testületben sem volna lehetséges. A szólásszabadság nagy dolog volt régen, amikor az országgyűlésen nem tettek egyebet, mint beszéltek. De mióta igazi parlament van, azóta a szólásszabadságnak csak egy attribútuma van és ez az, hogy akinek joga van szólni, az beszélhet és senkinek sem tartozik felelősséggel csak a Háznak. Jól jegyezzük meg: nem a cselekedetért, hanem a beszédért. (Taps.) Ha valaki a szólásszabadság örve alatt fecseg mindenről a világon, elvonja az időt mástól, ez is egy nagy hiba és olyan, amit nem szabad tűrni, de ha nemcsak fecseg, hanem mindenféle akadémikusokkal meggátolja, hogy a törvényhozás hasznos munkát végezzen, ez már dupla vétség és ez ellen a leghigorubb módon el kell járni. (Helyeslés.)

Nézzük, hogyan néz ki a szólásszabadság az angol parlamentben? Ez a legszabadabb nép a világon, a legbüszkébb, ott a szabadság komoly dolog és nem gyerekjáték és a szabadságot az angol nép meg is tudja becsülni. Hogyan intézkednek itt a házszabályok? Hát ott kérem az elnök akármikor felkelhet és azt mondhatja: Ugy látom, hogy az a gentleman feleslegesen sokat beszél és azért kérem, hogy fejezze be beszédét és ennyi, meg ennyi idő múlva szavazni fogunk. Így beszélhet az angol ház elnöke, de nemcsak ő, hanem a miniszterelnök is, a kormány feje, természetesen, ha van többsége, amely jóváhagyja, követelheti, hogy valamely fontos törvényjavaslatot el kezdjék tárgyalni szerdán és szombaton befejezzék. Ilyen a szólásszabadság az angol parlamentben. Különbözik valami sejtelműk erről a koalíciós uraknak is volt, mert azt hiszem, hogy teljesen át voltak hatva a feladatuk nehézségétől és a felelősség súlyától, amidőn a házszabályokat úgy kezelték, amint kezelték. Midenesetre becses precedenseket alkottak, olyanokat, amelyek nem az angol eljárásra, hanem inkább délamerikai és balkán parlamentre emlékeztetnek. (Ugy van! Helyes! Taps.)

Különbözik, akik obstrukcióval fenyegetnek, még azok is kénytelenek belátni, hogy általában véve nem szép dolog az az obstrukció és azzal akarják eljárásukat igazolni, hogy minálunk egészen különleges viszonyok vannak. Ami ott bűn, az nálunk erény, mert hát minálunk egy hazafias kisebbség van és egy hazafiatlan többség és ezzel a többséggel szemben a hazafias kisebbségnek minden szabad. Már most kérdem: lehet-e ilyen

Megnyilt Fehér J. új butornagyáruháza Feltűnő olcsó árak.
Hunyadi-utca 17.

felfogással szemben komolyan argumentálni? De helyes-e így beszélni? Hiszen ha megmetélyeznénk az ország felfogását, hogy a nagyközönség elhinné hogy csak az a pár ember az igazi hazafi, a többi mind áruló, hová vezetne ez? Nem lábbal tapodása ez az ország jogának, szabadságának? Miféle felfogás kell, hogy lábra kapjon akkor, ha így járunk el? Tehát, tisztelt Uraim, elismerem hogy ezen uraknak bizonyos fokig igazuk van és a mi parlamentünk más, mint más országokban, mert más szerencsés országokban megélhetnek abszolútizmus mellett, mi nem élhetünk meg e mellett. Ebben az országban, ahol annyira körül vagyunk véve idegen nemzetiségekkel, a magyar nemzet szupremáciája csakis a parlamentárizmus-al tartható fenn. Aki tehát magyarországon a parlamentárizmus alapját ássa alá, az egyszersmind a magyar nemzet létalapját ássa alá és én azt hiszem, hogy ennek az ország többségének lesz elég ereje ahhoz, hogy az obstrukciót letörje, mert a nemzet nem azt az a többséget fogja elítélni, amely akármilyen szigorral rendet csinál, hanem azt a többséget seperné el a nemzeti ítélet, amely összetett kezekkel tétlenül meghajolna az anarchia előtt.

(A szabadelvűség szelleme.)

És ha elérkeztünk oda, hogy rendet csináltunk a parlamentben, elénk tolu a kérdés: mit csináljunk? Mi lesz az a vezérszavak, az a szellem, amelynek vezetése alatt az új többségnek dolgoznia kell? És én azt hiszem, hogy ez a szellem nem lesz más, mint az a szellem, amelyben a nemzet legkiválóbb alakjai, legkiválóbb hősei, Deák, Andrássy és Tisza harcoltak. Ez nem lehet más, mint a szabadelvűség szelleme. (Éljenezés és taps.)

Tisztelt Uraim! A kiegyezési párt, kiegyezési politika és szabadelvűség között egy belső mély kapocs van. Miért? A kiegyezési politikának mindig meg lesz az a kedvezőtlen helyzete, hogy az értelemhez fordul. A függetlenségi politika a szívhez fordul. Ámde nagy tömegeket nem lehet az agygyal mozgásba hozni. Hogy tehát a kiegyezés hívei hathassanak a nagy tömegre, hogy hívó szavára azok szívesen menjenek küzdeni, a békés időben pedig dolgozni és alkotni, kell, hogy azokat a szabadelvűség varázsos fénye vegye körül, hogy azok bizalmat gerjesszenek maguk iránt a nagy tömegekben, hogy mikor előre mennek, a nagy tömegek kövessék. A szabadelvűség egy fényes definícióját adta Széll Kálmán egyszer, mint miniszterelnök, a főrendiházban, egy híres rögtönzésben, amikor azt mondta, hogy: „a szabadelvűség: a szabadság, jogegyenlőség, a haladás és fejlődés szelleme.” Ebben a szabadelvű és hozzátehetjük, demokratikus szellemben kell az országunk haladnia, kell minden nagy kérdést megoldani és különösen azt, amely évek óta mint megoldatlan probléma áll előttünk. Érttem a választójog reformját. (Halljuk, halljuk.)

(A választójog reformja.)

T. Uraim! A nemzeti munkapárt jó akarói nagyon török a fejüket és nagyon aggódnak azon, hogy mi lesz velük, mert hát Khuen-Héderváry gróf (Éljenezés) az általános szavazati jog mellett foglalt állást, ellenben a pártnak egyik legkiválóbb bajnoka nem egészen egyértelmű állást foglalt el ez irányban. Hát én azt hiszem t. Uraim, hogyha ezek az urak reménykednek, vagy félnek attól, hogy ebből baj lesz, hát várják meg az eseményeket. Vagy megnyugtattja majd ez őket, vagy nem, erről ma nem is akarok beszélni. Egy dologban azonban a nemzeti munkapárt nagyrésze, sőt mondhatni az ország nagyrésze is egyetért és ez az, hogy vannak bizonyos határok, melyen túl a reform nem érhet és ezt a határt az a vonal adja meg, melyet a magyar nemzet hegemoniája, a magyar nemzet vezető szerepének megóvása parancsol.

De ezzel a feladat nincs kimerítve, mert ha megjelöltük azt a határvonalat, amelyen túl nem mehetünk, azt is jelezni akarom, hogy mi lesz az a határvonal, amelyen alól nem szabad menni. Hogyan találjuk meg ezt a másik vonalat? Ezt a második vonalat a szabadelvűség és a demokrácia szellemében fogjuk megtalálni.

Azt hiszem, nem titok senki előtt, hogy a szabadelvűpárt lehanyatlásának egyebek között az is oka volt, hogy a szabadelvű párt 1896. után nem volt eléggé szabadelvű. Én ezzel nem akarok szemrehányást tenni a szabadelvű pártnak, mert hiszen én is tagja voltam mindvégig. Én ennek magyarázatát, sőt mentességét is tudom előadni. 1896 után előjöttek a kiegyezési kérdések. A kiegyezési kérdés ugy mutatkozott, hogy nehezen lesz megvalósítható és ebben az időben a szabadelvű párt, amely kiegyezési párt is volt, természetesen rászorult azoknak a támogatására, akik a kiegyezésben segítettek neki, de nem voltak szabadelvűek. Ennek bizonyos befolyással kellett lenni a szabadelvű párt magatartására; mert hiszen t. Uraim, akkor még komolyan azt hittük, hogy akik a 48-at követelik, azok nem is állanak el attól a 48-tól; akkor még nem tudtuk azt, hogy akik a 48-at hirdetik, megelőzesnek később a 67-tel. (Derűlttség.) Tehát azt hiszem, nyugodtan elviselhetjük a felelősséget azért, hogy a szabadelvű párt a végén nem volt olyan szabadelvű, mint amilyennek kellett volna lenni. Megvan a magyarázat és megvan a mentesség. De akár megtudjuk magyarázni, akár ki tudjuk menteni eljárásunkat, a tény megvolt és ennek a következménye az, hogy meglazultak azok a szálak, amelyek az ország millióit a szabadelvű pártához kötötték. Emlékezzünk csak vissza az egyházpolitikai dolgokra 1896-ban, amikor utóljára birta a szabadelvű párt az ország nagy többségének szimpátiáját. Minek köszönhette ezt? Annak, hogy noha számtalan oldalról támadtak rá, meg lett mozgatva minden felekezet, minden osztály a nagy szabadelvű eszme ellen, de ezzel a nagy szabadelvű eszmével a népek millióinak a szívét nyerte meg és ekkor ragyogott utóljára fényesen a szabadelvű párt.

Már most beszédek végéhez közeledek. (Halljuk! Halljuk!) Méltóztattak-e már arra gondolni, hogy mikor a függetlenségi eszme előttünk áll a maga népszerű alakjában, mi annak tulajdonképeni tartalma, miben rejlik annak a varázsa? Nemcsak abban, hogy a függetlenségi eszmében az állami önállóságot és függetlenséget látják igen sokan, hanem még egy más igen érdekes pszichológiai jelenségben, abban, hogy a magyar nemzet egy nagy része annak a férfinak a nevével, kinek a nevével összekötjük a függetlenséget és önállóságot, ugyanannak az egy férfinak egyedül tulajdonítja mindazt a szabadelvű reformot, ami Széchenyitől Deákig, az államférfiak hosszú sorának közreműködésével a jogkiterjesztés, a jobbágyság felszabadítása terén történt. A magyar nemzet hálás az ő nagy férfiai iránt, legnagyobb magyaroknak nevezi az egyiket: Széchenyit, a haza bölcsének nevezi a másikat, de a legédesebb nevet, a szive vértől és ragaszkodásától meleg nevet, az atya nevet egy harmadiknak tartotta fenn. Mennyi szeretet és hála van ebben a megszólításban és nem kell-e nekünk meggondolni, hogy most, mikor a jogkiterjesztés ideje újból elérkezett, hogy ezt a szeretetet, ezt a hálát a magunk számára foglaljuk le?! (Ugy van! Zajos éljenezés.) Milyen nagy átalakulás volt a jobbágyság felszabadítása; nemcsak milliók lettek egyszerre a szent korona tagjai, jogtalan jobbágyokból egyenlő joggal bíró állampolgárok, hanem millió és millió ember jutott földhöz, mert a haza földjének igen jelentékeny részét felosztották a régi jobbágyság között, amelynek a többsége nem volt magyar. És nem kellett-e akkor a kishitű-

nek attól tartani, hogy ezzel a nagy átalakulással veszendőbe megy a magyar hegemonia? És ki hajtotta végre ezt a nagy átalakulást? Az abszolút kormány. És mi volt az eredmény? Az, hogy a magyar hegemonia győzelmesen került ki a harcból.

Mellettünk van a szeretetnek és hálnak bőven omló forrása, nyuljunk bele bátran. Nem tudom megmondani, hogy meddig menjünk és megengedem, hogy nem fogunk a végeletekig menni, de komoly lépést kell tenni. Annak, amit csindlunk nem szabad tessék-lásséknak lenni, annak olyannak kell lenni, hogy ne hagyjon tüskét a nagy többség szívében, hogy hállára kötelezze azokat, akiket a nemzeti alkotmány sáncai közé bevezünk és reményt ébresszen még azoknál is, akik egyelőre a sáncokon kívül maradnak.

Ismétlem, ne haladjunk el tétlenül a szeretet és a hála ezen gazdag forrása mellett. Ne gondoljuk, hogy ezt büntetlenül lehet cselekedni, vagy éppen betönni ezt a forrást, mert kitör ez akkor másutt és amikor pusztító kezével ránehezedik a mi földjeinkre, ugyanakkor megtermékenyíti mások földjét.

Ime, Uraim, a jogkiterjesztés ideje elérkezett. Vegyünk példát a 48-iki törvényekről. Mert ha akkor képes volt a jogkiterjesztés arra, hogy a jogtalanokat, birtoktalanokat a szeretet és hála kötelékével fűzze a nemzethez, a jogkiterjesztésnek ez az ereje meg lesz most is.

A szabadelvűség ügye az, melyben nekünk harcolni kell, amelyben az országnak a jövője rejlik, amelyben a nagy őseink harcoltak és amelyet szent örökség gyanánt hagytak ránk, amelyet nem szabad elpazarolnunk.

Ez az, amit ma mondani akartam. (Lelkes, szűnni nem akaró zajos éljenezés és hosszan tartó taps.)

A nagygyűlés berekesztése.

A tetszésnyilvánítás főszege viharának elültével ismét Szávay Gyula pártelnök emelkedett föl s a következő szavakat mondta:

Kegyelmes Uram, tisztelt pártgyűlés!

Éppen ki akartam mondani a gyűlés határozatát, ebben azonban a választópolgárság elemi erővel viharosan kitörő lelkesülése, éljenezése megelőzött. Viharok és elemi erők hatalma előtt úgy hiszem, a legszilárdabb elnöknek is meg kell hajolnia, az marad fenn tehát csakis tisztentűl, hogy a gyűlés szuverén összessége által éljenezésben és tapsban kifejezett határozatnak szöveget adjak s ez az, hogy Debrecen III. kerületének választópolgársága egyhangú helyesléssel fogadja Nagyméltóságod programját, ahhoz lelkesülése és meggyőződése teljességével hozzájárul s Nagyméltóságodat képviselőjévé meg fogja választani. (Hosszas, viharos éljenezés.) A gyűlést bezárom.

Az ünnepi lakoma.

A nagygyűlés berekesztése után kisebb-nagyobb csoportokban a Royal-szálló felé felé tartott a választók tömege, hogy részt vegyen azon az ünnepi lakomán, melyet Láng Lajos tiszteletére rendezett a harmadik kerület nemzeti munkapártja. A Royal nagyterme egészen megtelt a banket vendégeivel, akiknek a sorában közéletünk kiválóságai majdnem kiétel nélkül megjelentek. Azt az időt, amíg a képviselőjelölt megérkezett, a programbeszéd egyes szépségeinek fel-felidőztetésével töltötte a közönség, mikor pedig Láng Lajos Domahidy Elemér főispán társaságában a terembe lépett, rendkívül meleg, tüntető szeretetről tanuskodó ovációval fogadta.

Főüzlet és gyár: Arany János-utcza 10.

Fiókhüvelyek:

Battyhányi-u. 2. sz. és Vár-u. 3. szám (Zenede udvar.) Alapítvány 1903. Telefon szám. 70

Koncz József

Fest, Vegyileg Tisztít mindennemű ruhákat a legszebben és legjutányosabban.

ó áruk.
a 17.

Szávay Gyula köszöntője.

A harmadik fogásnál Szávay Gyula pártelnök a következő tiszttal köszöntötte fel Láng Lajost:

Abban a virágszegélyű, forró levegőjű délelőtti teremben, melynek erkélyein a poézis, földszintjén a komoly próza olyan életelevení egységbe olvadtak a mi szeretett jelöltünk körül s ahol — szemek kereszttüzében s a megilletődött figyelés csendjében — hatalmas beszédével a mi nagy jelöltünk máris olyan fényes győzelmet szerzett: sokan kérdezték magukban, mi is a titka, a kulcsa annak a mély és általános jóleső hatásnak, melyet Láng Lajos egyénisége vált ki még politikai ellenségeiből is.

És kielégítő, mosolygó magyarázatul megjelenik mindjárt a szemekben az „egész ember“, a „tetőtől talpig férfi“, a befejezett korrektség megtestesülésének gondolata.

Vannak emberek lényes tehetségekkel, súlyos lelki értékekkel, félelmes tudásokkal, közelükben és hatásuk alatt való érzésünk a nyugtalanság, idegenség, félelem érzése, mert lelkükből valami ideges aránytalanság sziklaosúcsai meredeznek ki. Tiszteljük őket tulságosan is, de elbuzódunk tőlük.

Az hiányzik bennük, ami Láng Lajos egyéniségét oly vonzóvá, meleggé, tudásainak és kvalitásainak impozáns méretei mellett is oly szeretetreméltóvá teszik, az a mindent egybefoglaló kellemes harmónia, melynek verőfénye kimosolyog szeméből, klierzi hangja melegből s lényének, nagyságának egész poétikus mivoltából.

Már ismételve használom ezt a fiatalos szép szót, talán rosszul is érinti az a mi kedves jelöltünket, aki a mély gondolkozásnak, politikai és társadalmi filozófiának kimagasló nagyja. De én fentartom s nem várt tagadás esetén élő tanuk felvonultatásával bizonyíthatom a poézisről tett állításomat, bizony, mindenkinél meg van a maga műtje és ilvenkor, választások alkalmával minden elkerül. Felvonultathatnám tehát én is a régi édes multakból Kegyelmes uram ellen „Ildát“, aki szomorujáték volt, a „Nőudvarlást“, aki vigjáték volt és a Fővárosi Lapoknak, a Hon-nak, Ellenörnek vonalalatt rejtőző sok-sok tanuját, mert mielőtt az „Erdő és Anyag“-ról, Kettős valutáról, Védvámok történetéről, Pénzügytan-ról, Statisztikáról, Államháztartásról, Közgazdasági tudomány rendszeréről hatalmas jogfilozófiát munkáit megalkotta, bizony a poézis szép ifju muzsája vezette a filozofia tisztas muzsaszonyához, sőt talán nem is vezette, csak ő változott át az idők szeleid rajdjában azzá, mert hiszen a tisztas, a méltóságos, a matróna Filozófiát fiatal leánykorában Poézisnek hívják.

Ez a szépséges lelkítárs t szí a mi ünnepeit jelöltünk nemes és nagy adományokkal gazdag, egy emberélet ideális munkásságával is gazdagított bensőségét, egyéniségét oly harmonikus és hódítóvá, amilyen. Ennek kalauzálása mellett jószellemek vezetik az ő gondolkozását, elhatározásait az élet tisztasain s tartják fenn lelke fiatalágát, boldogságát természetesen egy oly otthonban, melynek eszményi tisztasága levegőjében egy Horváth Boldizsár lánya a nyugalom és boldogság őrangyala mellett.

Kegyelmes Uram! Mélyen érzem a szavakat, melyeket mondok s mélyen érezzük mindannyian.

Mély érzésünknek abban a forró kívánságban adunk kifejezést, hogy tartsa meg a Gondviselés Nagyméltóságodat ebben a testi, lelki daltás szépségben, lelkének harmoniájával, szívének és szívéhez közelállóknak boldogságával még nagyon sokáig s ha most egyszer politikai frigyünknek megszereshetjük, maradjon is meg tisztelünk, vonzódsunk, szeretetünk körében a misáknak állandóan.

Taps, éljenzés követte a szellemtől szí-

porkázó, bájos tósztot, amely után Láng Lajos emelkedett fel és beszélni kezdett: ||

Láng Lajos a debreczeni egyetemről.

Igen tisztelt Uraim! Ne méltóztassanak félni, nem fogok egészen olyan hosszan beszélni, mint délelőtt. (Derűtség. Halljuk!) Erzem a kötelességemet a fehér asztalnál, hogy rövidre szabjam mondókámat, de egy pár kijelentéssel tartozom még Önöknek.

Igyekeztem bebizonyítani azt, hogy a kiegyezési politika hajdu politika, Bocskay politikája. Igyekeztem ezt bebizonyítani, hogy megmagyarázzam azt a rokoncszövet, amely engem a III. kerület, de egyáltalán Debreczen városához köt és amidőn ezen rokoncszövet akarok számot adni, méltóztassék megengedni, hogy még egy indokot hozzak fel és ez az, hogy én professzor vagyok, egyetemi professzor (Éljenzés) és mint ilyennek megvan a teljes érzékem azon nagy szolgálatok iránt, amelyeket Debreczen város a magyar tudományok tette. Évek előtt még mint fiatal ember olvastam egy három kötetes könyvet: Debreczen város történetét és ebből a könyvből sok dolog ragadta meg emlékezetemet. Ebből olvastam azt, hogy itt voltak nagy prédikátorok, mint Méiusz, Komáromi Csipkés; ebből olvastam, hogy voltak nagy professzorok, akik egy szerszmind prédikátorok is voltak: Szilágyi Sámuel, a nagy Hatvani, Buday Ezsaiás, akik a magyar tudományok csarnokában a legfényesebben ragyogók... (Taps és éljenzés!) Én én most mondhatok valamit saját tapasztalatomból is. Hogy ha jogakadémiairól jöttek tanulók Pestre rigorózumra, akkor ha volt akadémia, amelynek hallgatói jó rigorózumot tettek, az rendszeren a debreczeni jogakadémia volt (Leljes éljenzés). De van egy gondolat különösen ebben a három kötetes munkában, amely engem roppant örömmel töltött el és ez az a gondolat, — amely, mint kedves hagyomány említették, — hogy a *türelmi rendelet*, annak a nagy József fejedelmünknek, akinek az a nagy szerencsétlensége volt, — hogy nemes lelkülete mellett, — nem tudott bennünket megérteni, aki egy olyan dolgot alkotott, amely túlélté őt, amelyet fentartott minden intézkedése között, mondok, a *türelmi rendelet*, ennek az alap gondolata II. Józsefben itt Debreczenben született meg és pedig Szilágyi Sámuellel folytatott beszélgetése után. (Tetszés) Ugy látszik, én többet tudok Debreczenről, mint a debreczeniek... (Élénk derűtség. Hosszas éljenzés és taps!) Ez ne lepjen meg senkit. Egyszer jártam Oszországban Kapri szigetén és mint aféle statisztikus, — az ember nem szabadul a betegségétől! (Derűtség), — megkérdeztem egy odaváló embertől, hogy hány lakosa van ennek a szigetnek; erre ő rám nézett és azt mondta: nem vagyok én idegen, hogy azt is tudjam... (Élénk derűtség!)... Tehát tisztelt uraim, mégis jó az, ha olykor egy jött-ment, aki rem volt rokonságban azzal a bizonyos Basahalmával érdeklődik (Élénk derűtség és tetszés!)

Még valamit akarok mondani tisztelt Uraim, csak nagyon keveset, hiszen délelőtt tulságosan igénybe vetem szives türelmüket (Halljuk! Halljuk!) Van egy dolog, amely roppant nyom engem... (Halljuk! Halljuk!), szeretnék valamit mondani a kiegyezésről, t. i. arról, ahogy már ma meg van csinálva. Bizonyosan mindenki ismeri azt az anekdotát, amidőn az egyszeri falusi ember elment a festőhöz és arra kérte, hogy fesse le az édes apját. — De hiszen nem ismerem az apját, válaszolta a festő, hozza el. — Csakhogy kérem már meghalt, mondja a paraszt. — Hát akkor hogyan fessesem le? — Kérde a festő. — Hát kérem, itt van a pakusa és odaadja a pakuszt. A pakuszt alapján meg is festette a festő a képet és amidőn a jámbor elment hozzá és megnézte a képet, így sópánkodott: „Hej, szegény apám de megváltoztál! (Derűtség!) Ezen a kiegyezésen én dolgoztam becsületesen, tisz-

telességen, mondhatom, mint kereskedelmi miniszter, (Élénk éljenzés!) hanem amikor én azt ma megnézem, akkor azt mondtam: Be megváltoztál! (Viharos derűtség és taps).

Mélyen tisztelt Uraim! Valahol olvastam egy francia regényt, nem tudom mikor, az volt a címe: „A két mérleg“ és ott egy nagyon gazdag gyárosról volt szó, aki megbukott, versenytársa győzedelmeskedett rajta és mikor miudene tönkrement, — tehát ez volt az egyik mérleg — akkor a családi boldogsága is szétbomlott — ez volt a másik mérleg. Ez a regény jutott eszembe a koalícióval kapcsolatban. Ennek is dupla esődje van. Először megbukik, mint koalíció és most nézzék meg a két gyermekét, milyen viszonyban vannak ezek egymással? (Élénk tetszés és taps.) Ez a családi élet? Azt hiszem, minden szülőnek az egyedüli öröme az, ha a gyermekeit becsületben felneveli és őket szeretetben hagyja el. Képzélek azt a szegény koalíciót, mint forog ez a sirjában, ha azt látja, hogy a gyermekei hogyan pusztulnak, hogyan foly el a vérük. (Közbekiáltások: Csak folyjon!) A koalíciónak az egyik, csendesebb maradványa, a Kossuth-párt, egy sajtóságos útüzőben él. Ezek a jó urak egytől egyig 48-asok voltak valamikor, azután lettek 67-esek. — Hiszen ilyen átalakulá-ra több példa van a magyar történelemben és nagy államférfiakon megesett, hogy amikor felmentek a hegy tetejére, — értem: mikor kormányra jutottak — másképp látták a világot, mint addig, míg lent, valami kuckóban laktak. Nagy államférfiakról történt meg, hogy a kormányon másképp beszéltek, mint az ellenzéken, de beismerték lelkismeretesen ezt és megmaradtak emellett, mikor már nem voltak többé kormányon. De — hogy magyarul beszéljek, — azt a konstataciót, hogy valaki 48-asból 67-es lesz és aztán megint vissza akarjon menni a 48 hoz, ezt én nem hittem, hogy előfordulhasson. Ilyenkor eszembe jut és mindenki természetesen fogja találni, hogy a legszemérmesebb szűz, ha egyszer férjhez megy, másképp beszél sok mindent, mint addig, mint lány volt. De azután, ha már egyszer férjhez ment, hogy még egyszer szemérmesebb szűz legyen, ilyet meg nem láttam. (Élénk derűtség!) Ezek olyan törekvések, amelyek igen nagy naivitást mutatnak, de amelyeket — azt hiszem — siker nem fog koronázni.

Most pedig engedjenek meg, de meg lettem zavarva Szávay barátom által... (Derűtség!)... Én a debreczeni iskolákról kezdtem beszélni, hogy milyen szépek voltak a debreczeni iskolák, hogy nagy látnoki erővel 1672-től kezdve a debreczeni főiskoláról úgy beszélnek, mint skola univerzális, mint egyetemes iskoláról, — Jászai Viktor barátom tudni fogja, hogy igazam van. Méltóztatnak tehát látni, hogy a historiában vannak próféciák. Arra, hogy ez a prófécia beteljesedjék, ártim poharamat! (Hosszantartó, meg-meg ujuló, lelkes éljenzés és taps!)

A piarista diákról.

Jászay Rezső dr., a kegyesrendiek debreceni főgimnáziumának igazgatója beszélt ezután, amely boldogság tölthette el a diáni iskola tanítóit, amidőn megérték, hogy abból a sápadt, magába vonuló, de csupa energia ifjúból a világhistoria nagy Napóleonja vált; oly öröm és boldogság szállja meg az én lelkemet is, amidőn alkalom nyílik rá, hogy ami szerény iskolánknak, piarista iskolának ily nagytehetségű, ily nagynevű növendékét üdvözölhetem, mint amilyen a mi képviselőjelöltünk, Láng Lajos ur ő excellenciája. A budapesti piarista főgimnáziumnak volt ő tanítványa, mindenkor első eminens tanítványa. Annak a piarista rendnek a növendéke, mely a nemzeti kultúra művelésében mindenkor kivette a maga részét, mely éber gondtal őrködött nemzeti öntudatunkra akkor is, amidőn ezt nyíltan hirdetni nem volt szabad; mely rendnek fiai közül sokan rab-

Porcellán üzlet áthelyezés.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy **üveg, porcellán és lámpaárú üzletemet** Hatvan-utca 4. szám alól szembe **Hatvan-u. 1. s. alá helyezem át,** **Kazár József.** kérve a további szives pártfogást.

kenyérre jutottak nemzeti küzdelmeink sok más dícső alakjával; annak a tanítórendnek a tanítványa 6 excellenciája, amelynek hogy csak a legnagyobbakat említsem, egy Kocsuth Lajos, egy Deák Ferenc volt a tanítványa, amely rend, ha a körülmények úgy kívánták, egy Erdős Imrét, a branyiszközi hőst adta a hazának; de amely rend, ha a politikai bölcs belátás úgy kívánta, az agresszivitás helyett a csendes nemzeti munkálkodás mesgyéjére tudott lépni s azon haladói biztos lépésekkel a nemzeti ideálok pantheonja felé. Tösziját így fejezte be: A legnagyobb magyar, Széchenyi István mondta, hogy „csak az a valóságos bölcs hazafi, aki lehetőleg kíván s jól tudván, hogy az ember gyenge léte miatt se felette boldog, se határtalanul boldogtalan nem lehet a közép uton jár. Ehhez a helyes középúthoz, ehhez az auraszmedicoritasához kívánok 6 Excellenciájának erős kitartást, hogy energiájával és képességeivel mint vezérmunkás márványoszlopokkal díszíthesse azt a nemzeti pantheont, amelynek alapjához mi csak porzemeket tudunk hordani. Isten éntesse a mi volt kedves tanítványunkat, most már a mesterek mesterét, áldja meg minden jóval s tartsa meg soká hazánk és városunk javára!

Szilágyi Imre dr. a régi tanítványok, Katona János dr. pedig a jelenlegi tanítványok nevében köszöntötte fel a képviselőjelöltet.

Fenyéri Zádor Lajos: Mélyen tisztelt társaság! Azon kitűnő beszédek után, amelyek Önagyméltóságára emeltettek és Önagyméltóságának beszédje után, méltóztassék megbocsátani, hogy emeljem poharamat arra, hogy a III. kerület, amelyben némi részben szerepet viszek, mutassa meg, hogy azt a kincset, amelyet Önagyméltóságában nyertünk, igyekezzünk az 6 megválasztása által megtartani és megalósuljon mind az, amit óhajtunk, hogy Nagyméltóságodat, mint képviselőnket üdvözölhessük. (Lelkes éljenzés!)

Kölcsény Sándor dr. Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnököt és Tisza István grófot üdvözli. Indítványára üdvözölő táviratot intéztek a miniszterelnökhöz és Tiszához.

Láng Lajos a miniszterelnökről.

Most Láng Lajos emelkedett ismét szószárra: Miután jerről a férfuról van szó, akihez engem a legbensőbb barát-ág csatol, gróf Khuen-Héderváry Károlyról (Hosszas, lelkes éljenzés!)... méltóztassék megengedni, vagy én mondjak valamit az uraknak, ami talán mindennél inkább alkalmas arra, hogy az 6 államférfiui nagyságát tisztén lássák maguk előtt. Abban a szomorú négy évben, amely a szabadelvű pártnak a széthullása óta lefolyt, igen sokszor volt alkalmam vele hosszasan és behatóan beszélgetni. Két jelenet maradt előttem különösen emlékezetes. Egyszer egy közös barátunkkal, akit talán névről mindnyájan fognak ismerni és aki időközben meghalt, — Hódossy Imrével, a régi szabadelvű párt egyik legtiszteltebb tagjával, nálam hosszasan elbeszélgettünk és én — Hódossy már nem volt fiatal ember — éjfélre járván az időt, azt gondoltam, hogy jó lesz, — dacára annak, hogy házi gazdához ez nem illik, — ha azt mondom, hogy menjünk haza, amikor pontban 12 óra kor Héderváry el kezdett beszélni kettőnknek az ausztriai ház szerepéről a magyar történelmében és beszélt egyfolytában fél 2 óráig. Az öreg Hódossy nagy áhitattal hallgatta, eazébe sem jutra, hogy haza kellene menni. Nem ez tulajdonképpen amit mondani akartam. Mikor így kettesben beszélgettünk, egyszer azt mondtam, hogy a koalíciónak sok bűne van, de nézetem szerint legnagyobb bűne az, amit Horvátországban elkövetett, azért a 40 képviselőért, akiket Horvátország szolgált és akik a régi szabadelvű párthoz tartoztak, ezért képs volt Horvátországban a magyar pártot tönkre tenni, ezt tudja Isten,

mikor lehet jóvá tenni. És ekkor az a férfiú, aki 20 esztendeig volt Horvátország bánja, aki a magyar államnak legvégső pontján képviselte az országot és a nemzet érdekeit és akit ezért Magyarországon — ritka hálaival — grancsárnak neveztek, az a férfiú azt mondta nekem, hogy e miatt ne aggódjam. Horvátországban is vannak szélső ellenzéki emberek, de ott is vannak okos emberek és utóbb a hatalom ak mindenütt azok kezébe kell kerülni, akik higgadtan tudnak gondolkodni. Horvátország évszázados történelmében megtanult egyet és ez az, hogy aki ur Budán, az ur Zágrábban is. A történelmi megmutatta, hogy mikor a török volt ur Budán, akkor a török volt ur Zágrábban is, mikor a német volt ur Budán, akkor ur volt a német Zágrábban is. De ha a magyar az ur Budán, akkor a magyar lesz az ur Zágrábban is, persze ahhoz kell, hogy a magyar igazán ur legyen Budán. (Lelkes éljenzés és taps.)

Tisztelt uraim! Azt hiszem Önök előtt tiszta és világos az, hogyha van valaki, aki tőről metszett, minden ízében magyar államférfiú, akkor gróf Khuen-Héderváry Károly az. (Zajos éljenzés és taps.) És hogy én ezt bebizonyítsam, nemcsak az államférfiui nagyságát mondom el, de a gyengéit is, hogy mint minden magyarnak, neki is van egy nőtája. Azt a nőtát huzasuk uraim „Nagyapóteken mossa holló a fát“, van ebben egy jellemző strófa, „mondja meg hát ez a világ szemembe, kinek mit vétettem én életembe...“ Ezt senki azzal az önzéssel nem mondhatja el, mint Khuen-Héderváry Károly gróf. Huzd rá cigány! (Hosszan tartó szünet nem akaró éljenzés és taps.)

A főispán Láng Lajosról.

Domahidy Elemér főispán töszítja következő: Mélyen tisztelt uraim! Ne lépjen meg senkit és kevésbé vegyék tőlem rossz néven, hogy ha első sorban is bátorságot veszek magamnak és megpróbálok 6 Excellenciájának egy olyan kijelentését megőfölni, amit néhány preceel előbb itt mindnyájunk színe előtt kijelentett. (Halljuk, halljuk!) Ez a kijelentése az volt, hogy talán 6 jobban ismeri Debrecznt, mint mi. Hát uraim, ez a mondása legalább én előttem nem áll úgy, mint ahogy 6 azt oda állította, mert hiszen tudnia kell mindenkinek, hogy 6 Excellenciáját nem egészen könnyű dolog és mesterség volt arra kapacitálni, hogy Debreczen város III. kerületének képviselőjelöltséget elfogadjon. Itt egy leleplezéssel tartozom. Amidőn először is én megpendi ettem az eszmét, 6 Excellenciája előtt, 6 félig tréfájan kijelentette, hogy ugyan mit keresnek én Debreczenben, hiszen nem kellek én ott senkinek. De hát uraim, ha 6 ismeri Debrecznt, ha 6 többet tud Debreczenről, mint mi, akkor 6 egy evidens csalódásban volt, mert hiszen 6 azt nem tudta, hogy Debreczenben 6t apraján nagyja I., II., III. kerületben, az egész városnak objektív gondolkodásu lakossága szintén tiszteli és szereti. (Elénk éljenzés.) Hogy ezen kijelentésben 6 csalódott, ez fényes tanubizonyosság az én állításom mellett, mert hiszen ime a tegnapi, a mai nap olyan éklatáns és olyan fényes bizonyítéka annak a ragaszkodásnak, annak a mély-séges szeretetnek és az igazi ember tiszteletének, ami azt gondolom, mindnyájunk előtt, de különösen 6 előtt teljes mértékben honorálva van azzal, hogy szinte 6 Excellenciája arcáról leolvasható, hogy 6 itt körünkben jól találja magát és 6 is viszonzozza azt a szeretetet és becsülést, amelyet részünkről tapasztal. (Hosszan tartó éljenzés.)

Mélyen tisztelt Uraim! Azt mondtam én is, mit Jézusra mutatva mondtak egykor: Ecce homo! Ime az ember! Uraim! Egész szívvel ki kell jelentenem, hogy egyik-másik oldalról hallottam megjegyzést, nem az Önök köréből, hanem más politikai pártot szolgáló egyes egyénektől, hogy Láng

Lajos egy gögös, dőlős, büszke ember, aki már egyszer vselt hatalomnak magas polcáról félvállról beszél a kisebb emberekkel, hogy Láng Lajos nem az, aki a debreczeni közhanguatnak minden tekintetben kielégítő lenne, — hogy Láng Lajos egy nagy ur, aki a debreczeni polgárokkal és debreczeni emberekkel nem fog majd szívesen szóba állani. Uraim, az 6 itteni megjelenése, az 6 itteni magatartása, az 6 itteni kijelentései fényes cáfolatát adják azoknak a — hogy úgy mondjam, — tapasztalatlan és éretlen megjegyzéseknek. — Hiszen tapasztalhatták Önök mindnyájan, hogy 6 maga a közvetlenségnek a prototípusa. Ami neki a szívén, az a nyelvén, 6 azt kimondja. 6 kétszintű nem ud lenni és nem mond olyat soha, amit át ne érezne. 6 ismeri nagyon jól a szegény embernek és mindenkinek az érdekeit. Nagyon szépen és nagyon tanulságosan rámutatott az előbbi felszólalásában arra, hogy tulajdonképpen ennek a városnak hol szorítja a csizma a lábát.

Aki akarja a sorok közül is megértheti, hogy 6 Excellenciája azt a bizonyos hő óhaját is ismeri ennek a városnak, amely hő óhajáról, kívánságáról ez a város lemondani nem fog soha. Tehát egy garancia nekünk az, hogy 6 benne hő óhajunknak elhatározó bajnokát tekintjük, aki bennünket ezen célunk elérésében mindenkör hűségesen támogatni fog. (Lelkes éljenzés!)

Nem kívánok hosszasan terhütre lenni, de nagy lelki megnyugvással veszem tudomásul és nagy lelki örömmel tapasztalom, hogy ilyen rövid idő alatt is Önök szívükbe zárják a mi kedves jelöltünket. (Hosszas éljenzés!) Nem érdemeket kívánok magamnak vitdikálni, nem honorátumot akarom az eszmét, de engedjék meg, hogy nyilvánosan is kifejezést adjak annak, hogy az a gondolat, amidőn 6 Excellenciáját képviselőjelöltnek hívtuk, megnyertük, az a gondolat, amidőn 6t már Önök megismerték, egy fényes, népszerű és mindenki által örömmel fogadott gondolat. Most hát Uraim, ha így áll a dolog, ha szinte az öröm, aminek színteségében kételkedni nem szabad, mert hiszen én ismerem ennek a városnak gondolkodását, ismerem s tudom, hogy itt tettetésnek talaja nincs, itt a régi tiszta puritán felfogásnak barátai vagyunk, mert igenis van e város lakosságában annyi erkölcsi bátorság, hogy véleményét teljes színtességgel megmondja, ha így áll a dolog, most már a bátyára mindenki! (Tetszés! Helyes!) Ragadjuk meg ezt a zászlót, amelyre az a fényes név van felírva. Hiszen uraim, akik itt vagyunk, ha mindnyájan elhatározzuk, komoly szándékkal, hogy mindeki két-két szavazót oda vezet ahhoz az urnához leszavaztatni Láng Lajosra, győzelmi biztossra vehető! Ne többet, csak annyit, hogy akik ma a nagygyűlésen résztvettek, két-két embert vigyenek az urnához, fényes győzelmet aratunk. Én tehát, amidőn nagy lelki megnyugvással és szívbéli örömmel köszönetet mondom Önöknek azért, hogy 6 Excellenciáját ilyen meleg, ilyen szeretetteljes üdvözlésben részesítették, kérem Önöket, hogy hatványozott kitartással, hatványozott lelkesedéssel kövessenek el velünk együtt mindent, hogy az a győzelem, amelyet remélünk, mentül fényesebb, de országra szóló legyen és ennek az országnak és szeretett városunknak az érdekében kívánom, hogy ez bekövetkezzék! (Hosszas, zajos éljenzés és taps.)

A többi pohárköszöntő.

Popper Mór dr. hangsúlyozta, hogy Láng Lajost, mint egyetemi tanárt és mint a demokratikus elvek bajnokát léptették fel Debreczenben, az iskolák városában, akinek egész élete közgazdasági tevékenységben telt el és aki hivatását oly fényesen betöltötte. Láng Lajos győzelmére ürti poharat.

Kardos László a debreceni kereskedővilág érzelmeit tolmácsolta. Azt hangoztatta, hogy a tisztes debreceni kereskedelem ma is

Vízvezetési, központifutási és Benoid gázvilágítási telepeket legtükéletesebben és legolcsóbb kivitelben mérnöki felügyelet mellett készít:

KLÁR ANDOR műszaki osztálya
DEBRECZEN, Piacz-utca 77. Telefon 445.

Egy évi jótállás, díjmentes felügyelet.

Főszereplő:

Okenfusz Antal.

azon az uton szolgálja a nemzetfejlesztés hazafias ügyét, melyet volt miniszterük és vezérük. Láng Lajos jelölt ki. Az illusztris képviselőjelölt lobogójának impozáns győzelmeért a kereskedők is lelkesedéssel harcolnak. Elteti Láng Lajost.

Jósa Vince a főispán egészségére üritett poharat és méltatta Domahidy Elemér érdemeit.

Freund Jenő dr. a harmadik kerület elnökét, Szávay Gyulát köszönti fel, aki még a választási küzdelmekben sem tudja megtagadni a maga költői lelkületét. Kívánja, hogy Szávay munkájának, ennek a választási küzdelmeknek eredménye olyan legyen, hogy az mindnyájunkra fényt és boldogságot sugározzon.

Az utolsó tósztot Láng Lajos mondja: Tisztelt uraim, minden szép szónak kell, hogy vége legyen. Talán túlságosan vettem igénybe barátaim türelmét. De mielőtt szétmennék, lehetetlen, hogy még egy bucsusztót ne mondjak. Nagyon köszönöm mindazon szívességeket, melyeket irányomban tanusítottak, de méltóztassék megengedni, ha azzal fejezem be, hogy kérem Önöket, rakják el busás uzsora-kamatra azt a nagy buzgóságot és azt a nagy lelkesedést, amit itt méltóztattak tanusítani akkorra, amikor majd komolyan dolgozni kell és amikor a választókat kell behozni. Nemesak magamért kérem ezt, hanem pártunknak érdekében is. Azt hiszem, tisztelt uraim, ha a pártot győzelemre juttatjuk, sz nem az én érdemem, az mindnyájunk érdeme lesz. Arra kérem még Önöket, hogy ez a mai nap egy dicsőséges, fényes választásban lelje befejezését. Erre üritem poharam.

Szünni nem akaró, viharos éljenzés és taps követte a bucsutósztot s ezzel a banket véget ért. Kedves jelenet volt, amikor a társaság oszladozni kezdett s Rácz Károly bandája rázendített egy indulóra, Láng Lajos csendet intett és odaszólt a cigánybandának:

— Nagypénteken mossa holló a fiát!
S a zenekar rákezdett a miniszterelnök nótájára.

Az esti ünnepély.

Este hét órakor a vasuti vendéglő helyiségében ünnepély volt, amelyen a kerületi választók, köztük sokan vasuti alkalmazottak vettek részt. Itt Szűcs István vizsgáló főkalauz melegehangu, szépen megkonstruált beszéddel üdvözölte Láng Lajost. Meg vagyunk győződve — ugymond — hogy nagyobb tudású képviselője a harmadik kerületnek, mint Nagyméltóságod, még nem volt. Arra kérjük az istent, hogy áldó keze adjon erőt Nagyméltóságodnak további működéséhez, amely nemcsak a harmadik kerületnek, hanem egész Debreczen városának fölvirágoztatását célozza.

Láng Lajos szívélyesen válaszolt az üdvözlésre. Ha valamely munkakörben kedvel dolgoztam, — mondta — a vasuti szolgálat bizonyára az volt. Egy francia író mondta, hogy a vallás (religio) összeköti az embereket egymáshoz. Ugyanezt mondhatom a postáról és a távirtdáról. Csak egyet említek meg: milyen nagy örömet szerzett nekem, hogy a feleségemet délben értesíthetem a délelőtti eseményekről és a feleségem már ebéd közben olvashatta a sürgönyömet. Beszéltem még a vasuti szolgálat magasztosságáról, majd az összes választókhöz fordulva kifejezte köszönetét a szíves fogadtatásért.

Az éljenzés csillapultával Láng Lajos nyájas beszélgetésbe bocsátkozott a választókkal. Kedves és Láng Lajos egyéniségére jellemző jelenet volt, amikor Sidó Géza főművezető hálásan említette föl:

— Kegyelmes uramnak köszönhetem, hogy itt vagyok Debreczenben.

— Kérem, én ezt nem tudom, felelt Láng Lajos finom mosolyval. Amit a jobb kéz művel, ne tudja azt a bal.

Később a választók lakomához ültek, melyen Ujlaki Henrik főmérnök köszöntötte fel a kerület képviselőjelöltjét. Párhamot vont az obstrukció és a nemzeti munka között és azt az óhaját fejezte ki, hogy Láng Lajos diadala minél imposánsabb legyen.

Láng Lajos rendkívül ötletes tószttal válaszolt. Mikor arról volt szó, hogy nemzeti munkapárt legyen a pártunk neve, egy öreg ur nagyon méltatlankodott: „Egész életemben nem dolgoztam s most vénségemre belépjek a munkapártba?” (Derülttség.) Amikor azt mondták, hogy a nemzeti munkapárt név nem lesz népszerű, főlelevenítették Széchenyi István esetét. Széchenyi, mikor hazajött Angliából, egy faluban lelkesedéssel beszélt arról, hogy Angliában mennyit dolgoznak az emberek és milyen szép lesz, ha mi is dolgozunk. Azután várt egy darabig, hogy mi lesz a hatás. Végül fölkiált egy földesgazda: „Szegény anglus!” (Zajos derülttség.) Azt hiszi, ha valahol, itt megértik a munkát, a dolgozás értékét. Beszélt az országgyűlés tétlenné kárhözvitásának, az exlexnek hatásáról, amely az exlexet csináló képviselő urakra nem hoz kárt, mert ők fölveszik a fizetést, de az országra kiszámíthatatlan csapás. Végül kitért a buzditottá hiveit.

Freund Jenő dr. Láng Lajosra mondott tósztot. Papp József dr. budapesti ügyvédi kamarai alelnök Lángot, mint a liberális vezérharcosát köszöntötte fel. Még több tósztot hangzott el s a társaság kilenc óráig maradt együtt.

Az ünnepélyről Láng Lajos Domahidy főispánnal a színházba ment, ahol a főispán páholyából nézte végig az előadást.

Láng Lajos elutazása.

A harmadik kerületi nemzeti munkapárt képviselőjelöltje ma reggel a gyorsvonattal utazott el Debreczenből. A vonatra szállása előtt szívélyesen elbeszélgetett a bucsuzására kisereglet munkapárti előkelőségekkel, majd meleg bucsut vett tőlük.

Színház és Művészet

A színház műsora.

KEDD: Édes teher, vigjáték. B) bérlet.

SZERDA: Heidelbergi diákélet, diák történet. C) bérlet.

Szilassy Etel bucsufellepte. (A színházi iroda jelentése.) Kedden este bucsuzik Szilassy Etel, szintársulatuk népszerű szubrettje, Heltai Jenő énekes bohózatában, az Édes teherben. Ez előadás iránt már is nagy érdeklődés mutatkozik. A főbb szerepeket, mint eddig, Huzella, Gerő Ida, Mártonfi, Ligeti, Kardos, Gyöngyi Lásó, Nádor, Kemény adják.

Báthori Mária bucsuja. (A színházi iroda jelentése.) Holnapután szerdán új betanulással kerül színre Mayer és Förster világhírű színműve, a Heidelbergi diákélet. Ez előadás keretében bucsuzik tőlünk Báthori Mária, aki három évig volt a debreceni színház tagja és ösztölr fogva Krecsányihoz szerződött.

A III. kerületi Nemzeti Munkapárt választási pártirodái

a következő helyeken állítottak fel:

1. A **Kossuth-utcai** választók részére:

Frohner-szálloda 25. sz. szoba

2. A **Varga-utcai** választók részére a

Royal-szálloda cukrászterme

ahol felvilágosítással mindennap délután 5 órától 7 óráig készséggel szolgál a párt vezetősége.

Kőrössy Kálmán programbeszéde.

Mélyen tisztelt választópolgárok!

Ne csodálkozzanak önök, tisztelt uraim, ha e rám nézve oly ünnepélyes pillanatban, midőn az önök megtisztelő bizalma által ide hivatva, ajkamat szóra nyitom, hangomon a megilletődés, az elfoaltság, a remegés érzik meg. Egyenes következtetés ez mostani helyzet: nek. Az én helyzetemet tagadhatatlannul nehéz, sőt bizonyos fokig ferdévé teszi az a körülmény, hogy *velem szemben a magyar parlament, a magyar közélet egyik általánosan ismert, tisztelt, jeles alakja áll.* Róla csak a legmélyebb tisztelet hangján emlékezhetünk meg és azt hiszem, a tisztelet kisebb mértékével adóznak neki azok, akik őt a parlamentben való képviselővel akarják megbizni velem, az egyszerű igénytelen polgárral szemben, akit csak a zászló iránti szeretet hozott rövid időre előtérbe.

De ha már a választási küzdelmek heve kívánja ezt a lelketlen, inszolid eljárását, első sorban én érzem és én vonom le a sújtó konzekvenciáját.

Az én helyzetemet tagadhatatlannul nehézé teszi az is és talán ezt kellett volna első sorban megemlítenem, hogy ebben a választókerületben a választó polgárok párt állás szerinti megosztottsága, legalább a multban olyan alakulatot nyert, amelyen a mi pártunk győzelmi reménye nagyon szűk térre szorítkozhatik.

Tagadhatatlanul így van ez. Ámítás volna ez előtt szemem hunyni. De ezzel a felfogással szemben, amidőn a kerület szabadelvű érzelmi polgárai zászlót bontanak és megteszik alkotmányos szempontból lépéseiket, kérdem, hogy amikor széles e hazában harc folyik, alkotmányos harc, vajjon ebben nem kell e a legnehezebb pontokon is katonát állítani. Én, mint pártomnak egyszerű közkatonája, készséggel és azzal az ideális hittel, hogy hála Istennek nincs Magyarország olyan hely, ahol szabadelvű zászlónak győzelme egyáltalában és sohasem volna remélhető és hogy az alkotmányos küzdelmek terén egyetlenegy ponton sem szabad a szabadelvűség zászlójának olyan elhagyatottak lenni, nem szabad annyira eldobatni, védtelenül hagyatni, hogy erre a győzelem reményének egy-két sugara ne essék, fogadtam el a jelölést.

T. Polgártársak! Helyzetem megvilágítása céljából, ezeknek előre bocsátását tartottam szükségesnek. Amíg pedig álláspontomat, politikai irányomat kifejtem, kérve kérem szíves türelmüket.

Az a közjogi politika, amit én magaménak vallok, tekintettel van a mult tanúságaira, a jelen viszonyaira és a jövő fejlődésére. Magyarország történelme tanítja, hogy különösen az utolsó 300 év alatt nemzetünk erőjét, fejlődési képességét a közjogi harcok köztették le s hogy e miatt messze elmaradtunk más nemzetek mellett Ezeknek az évszázados áldatlan közjogi harcoknak zárókövét az 1867-iki XII. t. c. Deák Ferenc böcs, nagy alkotása képezi, amelyet az egymással megbékélt nemzet és a király létesítettek. Ebben az egyezményben a nemzet önállóságának teljes épségét megtartotta, csupán a pragmatica sanctio némely pontjában mutat engedményt, ami az osztrák tartományokkal való jogviszonyt egyszerűbbé teszi. T. polgártársak, tehát én azon közjogi alapon állok, amely közjogi alapon áll a parlament többségét képező szabadelvűpárt. Én is e közjogi alap igaz hívének vallom magamat. (Éljenzés.) Es ha erre a nemzetek életében is oly pártatlan haladásra gondolok, melyet három évtizeden keresztül folytatott fáradságos küzdelemmel értünk el; és ha ezt összehasonlítjuk a külföldtől való elmaradottságunkkal, akkor azt tartom, hogy az évszázados közjogi viszo-

Weisz Adolf posztó kereskedése **ideiglenesen** a **főtőzsdével szemben** — **levő bódében.** —

nyoknak zárókövét, azt az emittett bős és nagy alkotást mostani szilárd helyzetéből elmozdítani nem lehet, mert ha ezt teszszük, felő, hogy újra megnyitjuk utját az áldatlan közjogi harcoknak, másfelől eláljuk utját a nemzet fejlődése folytonosságának.

T. polgártársak! Nem tekintem a kiegyezés épületét örök időre szóló alkotásnak, de nem tekintem átmeneti alkotásnak sem, hanem tekintem maradandó bősű alkotásnak, amely — bár emberi — előrelátásunkon nyugszik állami önállóságunk és nemzeti függetlenségünk. És ha egyszer ezt a közjogi alapot ilyennek ismertük fel, akkor á lami jövőnk biztos bázisának méltán tekinthetjük s akkor én erre nemcsak a politikai kényszerűség ridegségével tudok gondolni, hanem az igaz vonalom melegével tudok viselkedni. T. polgártársak! méltán kérdezhetik önök tőlem, hogy e közjogi alapon milyen politikának folytatását kívánom én? Röviden, de nyíltan felelek. Akarom a 67-iki kiegyezési törvényben a nemzet számára lefektetett jogok életbeültetését s a törvényben kimondott paritás alkalmazását.

Beszélt ezután a liberálisusról, majd a belügyi reformokra tért át.

T. polgártársak! A legnagyobb belügyi reformkérdés most a közigazgatás átalakítása és így indokoltnak fogják találni, ha e kérdéssel kissé bővebben, mindazonáltal a körülményekhez alkalmazkodva, de talán mégis az összes kérdések közt legelőszövebben foglalkozom. Nem most foglalkozom először állást ebben a kérdésben, mert amióta politikai dolgokról gondolkodom, az állami közigazgatás behozatalát mindig olyan reform eszmének tartottam, amelynek megvalósítása van hivatva Magyarország érdekeinek bázisát megvédeni. Nem úgy képzelem e reformot, hogy az a központi kormányhatalom és az államhatalom megnövekedése legyen, semmi más; hanem azzal párhuzamosan kell haladnia a másik nagy célnak, mely az állampolgárok szabadságát, jogait, gazdasági érdekeit akarja óvni, biztosítani.

Ily biztosítéknak tekintem én a tisztviselők fegyelmi törvényének és a szolgálati pragmatikának legszabadalvűbb megállapítását, ily biztosítéknak tekintem a választások tisztaságát, továbbá ily biztosítéknak tartom a közigazgatási bíráskodást és végül a természetüknek fogva autonómikus testületek jogkörének biztosítását. Ezeknek a közigazgatási garanciáknak egy része át van adva az életnek, más része benne foglaltatik a kormányelnök ur programjában.

T. választó polgártársaim! Azt mondják a függetlenségi és 48-as párt politikusai, hogy a közigazgatás átalakítása, de különösen a tisztviselők kinevezése, az alkotmány ősi védbástyájának a muociumoknak lerombolását fogja maga után vonni. Most még sikerrel lehet hirdetni e tant, de ha autentikussá lesz, akkor az egész nemzeti közvélemény meg fog győződni a tévtanról, mert hiszen az elmélet és gyakorlat egyaránt kimutatják, hogy az állami tisztviselők és az autonóm szervezet vezető közegai egymás mellett a legszababban megférnek, amint hogy természetes is. Mert az önkormányzat lényege abban áll, hogy az autonómikus kormányzatba felvétessék, ami oda tartozik. Az 1848. előtti időkben t. választó polgártársak, amidőn még a tisztviselő igazán csak tisztviselő volt, mert csak tisztet viselt, de fizetést nem húzott, akkor a tisztviselő állások betöltésénél esetleg előállott mellőzetéssel nem ért senkit csapás, de most, amikor egy, talán családos tisztviselőt mozdit el állásától az a változó népkégy, amelyből az illetőnek és családjának kenyere függ, talán éppen olyan egyénnel cserélve fel őt, aki nála érdemtelenebb, de a nép kegyét jobban meg tudta nyerni, a rokonság, befolyás és mindenféle protekció révén. Azután egyik megye vagy város egymás polgársága

tekintetében annyira elzárkózik egymástól, mintha ők egy-egy külön egészet alkotnának s nem a közös édes anyának, az egységes magyar hazának gyermekei volnának. Hogy ez így van, azt nem szükséges önök előtt fejtegetni, valamint azt sem, hogy ez nemcsak a közigazgatási tisztviselők, hanem mindnyájunk sérélmel.

T. választó polgártársak! Nemcsak a közigazgatás javítása szempontjából kívánatos az átalakítás behozatala, hanem a nemzeti egység, a magyar nemzeti eszme terjesztése, általánosítása kedvéért is. Akkor senkise lehet a magyar állam tisztviselője, akit a koronás magyar király és a magyar miniszterium arra méltónak nem talál. Akkor nyugodtan bevethetjük a nemzetiségi politikát az államgépzetbe, mert akkor a kormány oda nevez ki a tisztviselőket, hol az allamegység szempontjából veszélyesek nem lehetnek. Időm rövid lévén, csak egy példát hozok fel. Hogy ha a Brassóból kinevezett tisztviselő a városba jut, hol magyar minden ember, hol magyar minden szívdoobbanás, hát akkor nemcsak hogy ellensége nem lesz a magyarnak, hanem lassankint maga is magyarrá válik s gyermekeinek, unokáinak szívébe a magyar naza szeretetét fogja becsesegetni. Erre azt mondják a függetlenségi és 48-as párt tagjai, politikusai, hogy ez jogfeladás, az alkotmány ősi bástyájának lerombolása. — Nem úgy van t. polgártársak! hanem hatoljunk be a dolgoknak a szellemébe és akkor belátjuk, hogy mi az alkotmány ősi bástyáját nem rombolni, hanem csak szabadelvű irányban korszerűen átalakítani akarjuk. És ha ez az átalakítás, mely az 1891. törvényekbe ugyanis be van véve, keresztül vitetett, nem mondhatja senki, hogy allamszervezetünk működését bénítja, vagy nem helyes irányban tereli, hanem ellenkezőleg olyan keretet ad neki, hogy a fejlődésnek ujaab ágait fogja megvalósítani.

A pénzügyi reformok közül az egyenes adó reformot emelem ki, még pedig a progresszív adóztatási rendszer behozatalával. De nem olyan progressziót gondolok, amely, mint a számtani progresszió, mindig ugyanannyival növekszik, mert az ilyen progresszió éppen az ellenkező hatást érné el, teljes figyelemmel kívül hagyva a különféle közgazdasági tényezők egymásra hatását. Tudjuk t. polgártársak, hogy tökeszegény ország vagyunk s mesterséggel kell hoznunk édesgetni a külföldi tőkét és ilyen adórendszerrel csak azt éránék el, hogy ez az itteni érdeket képviselő hazai tőke is kívándorlást keresne.

Beszélt ezután a gazdasági kérdésekről, majd így fejezte be:

Mélyen tisztelt polgártársak, ha a kormány iránti teljes bizalmamnak kifejezést adtam, elmondtam programomat. Senki sem foghatja rám, hogy önmagam vettem volna fejtegetésem alapjául.

Sok kérdést hagytam érintetlenül, de talán az elmondottak teljes bepillantást engednek az én lelkembe, láthatják önök, mélyen t. uraim, hogy az én programom, az én politikám, nemzeti irány, szabadelvűség, becsületesség, hazafiság. Amiket az egyes politikai kérdésekre vonatkozólag elmondtam, tudom, hogy azokban nem mindenki értet egyet, mert tudjuk mélyen t. polgártársak, hogy mindenki vel minden kérdésben egyet érteni nem lehet.

És most midőn bucsuzom önöktől s ez alkalommal forró vágyam, hogy pártkülömbőség nélkül mindnyájukkal egy érzelemben találkozzam és ez két magasztos örök eszmény, egyik a haza, másik a király és mint közös imáukat, kiáltuk az ég felé, hogy visszhangozzék ajakunk, szavunk és szívünk doobbanása. Eljen a haza! Eljen a király!

Debreczenben, 1901. szeptember 22-én.

Véres programbeszéd

Sortüz két halottal.

Andrássy Gyula gróf visszalépett.

Versecről táviratozzák: Stojanovics György báró, a moravicai kerület munkapárt képviselőjelöltje, vasárnap párthiveivel Karkovecra ment, hogy ott programbeszédet mondjon. Midőn a menet a faluba érkezett, a felizgatott oláh lakosság — köztük sok asszony — nagy lármával és ellenségeskedéssel fogadta. Mikor a jelenvolt négy csendőr rendet akart csinálni, a tömeg két csendőrt megtámadott, az egyiket a földre teperték és késekkel megsebesítették. A csendőrök erre sortüzet adtak: a golyók két embert agyonlőttek, kettőt pedig súlyosan megsebesítettek. A képviselőjelölt hiveivel ezalatt a község házára ment, ahol Korossy György főszolgabíró felállt egy hordóra a község háza bejárata előtt s a négy csendőrt meg a népet lecsillapítani igyekezett. Ez azonban nehezen ment, a dühös és fanatizált tömeg a vállára kapta az egyik halottat, a község háza elé vitte és ott letette. Korossy főszolgabíró ismét kiment a nép közé és a tömeget a román lelkésszel némileg lecsillapította és csendőrkért sürgönyözött. Ezalatt Stojanovics és hivei elhagyták a községet.

Véres tüntetés Sátoraljaújhelyen.

Sátoraljaújhelyen tegnap tartotta meg Kazy József államtitkár a programbeszédét, amely után Tisza István gróf beszédet mondott. Mikor a gyűlés után Tiszát a munkapártiak az állomásra kísérték, a tömeg rátámadt a csendőrökre és Szabó őrmestert egy üvegpalackkal a fején súlyosan megsebesített. Tisza ennek dacára gyalog ment tovább, sőt a csendőröket is elküldte maga mellől. Mikor Buza Barna lakása elé értek, Kincsesy függetlenségi pártelnök az erkélyről kiáltott le a tömeghez:

— Emberek, nézzétek a bitang hasa-
arulókat!

A függetlenségi választók ekkor újra kezdték a tüntetést. Egy kö Kazy államtitkár fején ejtett könnyebb sebet. A munkapártiak Windischgrätz Lajos herceggel élükön botokkal visszaverték a függetlenségiakat.

Andrássy Gyula visszalépetése.

Kassáról táviratozzák, hogy Andrássy Gyula gróf visszalépett a kassai képviselőjelöltségtől. Blanár Benő dr. kassai ügyvédet léptették föl, ugyancsak pártonkívüli programmal. Andrássy Töketerében lép fel.

Kossuthék és Justhék.

Szegszárdról jelentik: Batthyányi Tivadar gróf Justh-párti jelölt választói megtámadták Szabó Kossuth-párti jelölt választóit. Revolverlövésekkel két embert súlyosan megsebesítettek, egy 80 éves agastyánt pedig kétszer hátba szúrtak.

Legjobb a Békési Róza „Csont” szappana.

HIREK

— **Az országgyűlés összehívása**
Félhivatalosan jelentik, hogy a király az új országgyűlés megnyitását június 21-ére tűzte ki. Khuen-Héderváry gróf belügyminiszter ma bocsátott ki egy rendeletet, melyben a képviselőválasztásra a június 1—10-ig terjedő határidőt tűzte ki.

— **Hajdúvármegye a múlt hóban.**
Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt Domahidy Elemér főispán elnöklésével ülést tartott, melyen a szakreferensek a vármegye múlt havi közigazgatási állapotáról számoltak be.

— **A Pesti Napló boitránya.**
A „Pesti Napló” tegnapi számában Debrecennel kapcsolatban egy cikk jelent meg, amely alávaló rágalmakat szórt a debreceni közélet több kitünőségére. A cikk általánosan undort keltő megbotránkozást váltott ki a debreceni közönség sorából s ahol csak elolvasták tegnap Debreczenben a Pesti Naplót, windenütt utálattal lökték félre. A bíróság előtt be fogjuk bizonyítani, hogy a cikk írója, *Szabenyi József*, akit szerkesztősége Debreczenbe küldött témáért, *azzal az elhatározással indult Debreczenbe, hogy az itteni társadalom egyes tagjaival szemben aljas sajtómerényletet kövessen el.* Ezzel a bizonyítékkal közelebb lapunkban is szolgálunk.

— **A csatornázási program.**
Debreczen város csatornázási bizottsága ma délután 3 órakor ülést tartott, melyen a csatorna-hálózat építésének programját állapították meg. A bizottság utasította az építés vezetését, hogy lényegesebb változások esetén tgyen jelentést a bizottságnak. A program szerint a munka a *Széchenyi-utca* külső végénél, a *főgyűjtő* építésével kezdődik s az év folyamán elkészülnek az összes főcsatornák, mintegy 10,3 0 méter hosszban és végeztetnek még mintegy 3000 méter kisebb esővezeték és bekötés.

— **A homokkerti posta.**
Ismeretes a homokkerti lakosság mogalma, melynek célja, hogy a Homokkertenben postát állítson fel a nagyvárad postai igazgatóság. A postai igazgatóság a városi tanácsot kérte föl véleményadásra s a tanács a kért posta felállítása érdekében írt át a nagyvárad postai igazgatóságához.

— **A debreceni munkásgimnáziumi hallgatók magánvizsgálata.**
A vallás- és közoktatásügyi miniszter kivételesen megengedte, hogy Asztalos Gyula, Bazsek József, Brünauer Albert, Doby Sándor, Erdei Ferenc, Nagy József, Nagy Sándor és Sági Elek munkásgimnáziumi hallgatók a hajdúszoboszlói polgári iskolán az I—II. osztály

tantárgyaiból a folyó tanév végén ös-szevont magánvizsgálatra bocsátassanak. Egyben a folyamodókat a tandíjfizetés kötelezettsége alól fölmentette. Felhívom eszerint a nevezett hallgatókat, hogy szerdán este 8 órakor, az iparteület tanácstermében jelenjenek meg, hogy a további teendőinket megbeszélhessük. Dr. Zalai János, főreáliskolai tanár, munk. gymn. biz. jegyző.

— **Jóváhagyott egyházi segély.**
Debreczen város törvényhatósági bizottsági közgyűlése, mint ismeretes 350 ezer darab leglát és 60 ezer darab cserepet szavazott meg a római katolikus egyházközség Therezia noma számára. Az egyházi segélyt a belügyminiszter jóváhagyta.

— **Halóhíradás.**
Vettük a következő gyászjelentést: Fájdalommal tudatjuk kisfiunknak, unokánknak és testvérünknek Sanyikának életének 3 évében f. hó 8 napján 3 heti szenvedés után bekövetkezett halálát. Temetése folyó hó 10. napján délután 3 órakor lesz Csapó-utca 59 sz. lakásunk udvarán tartandó rövid istentisztelet után a Kosuth-utcai temetőben visszük drága halottunkat. Debrecen, 1910. május 9. Szülei: Vanger Sándor és neje Szele Julianna. Nagyszülei: Vanger Jakab, Szele Lajos és neje Nagy Julianna Testvére: Juliska. A temetést Peleni Lina temetkezési intézete rendezi. Bádogos-u. 6. sz.

— **A selyemtenyésztés oktatása Debreczenben.**
Bezerdy Pál, országos selyemtenyésztési meghatalmazott értesítette a városi tanácsot, hogy a selyemtenyésztés oktatására Debreczenbe küldte ki Nagy Iona anitónót.

— **A legszebb alkalmi ajándék**
Némethy „platinotypia” arképei.

— **Valódi panama és szalma kalapok,**
divatos nyakendők s más uri divat cikkek **Györfi Testvéreknél,** Piac-u. 30.

— **Az Arany Bika mulatóban**
esténként nagy, előkelő publikum gyönyörködik a változatos, gazdag műsorban. A legkedvezőbb számok közé sorozható Ujvári Károly kupléi Gozon Stefi cabaret dalai, Siatera Mignon angol táncos és King and Cooke kacagógó produkciói. Az Ágy című kitűnő életkép még ma előadásra kerül.

— **Pérez, pénz, pénz**
nélkül csekély havi részletre kaphatók mindennemű ékszerek, zongorák, czimbalmok Schwartznál a Városházával szemben.

— **Vitárius Sándor**
külföldön tanulmányozott szakképzett orvosi működszerész mester Speciálista készíti a jelenkor legjobb sérvkötőit, haskötőit, müláb-, műkezeit Szent Anna 1.

— **Repülőgép faliképek**
nagyválasztékban Thaisz Arthur papírműáruházában.

— **Darabos karbit**
megérkezett Földvárihoz, Piac utcai barak.

— **Rendkívül elegáns férfi nyakendők**
1 koronától feljebb Frank Testvérek kalap- és uri divat kereskedőknél Piac- és Szent Anna sarok.

— **Nyári selyem és ezérna**
kezüük, nadrágtartók nagy választékban Vitáriusnál, Szent Anna 1.

— **Kugler cukorkapünkösdti aján-déknak.**
Főraktár Hegedus és Sándornál, Kzsuth-utca 11.

— **Feltűnő szép panama és szalma kalapok**
angol zephir ingek Frank Testvérek uri-divat kereskedőknél, Piac- és Szent Anna sarok.

FŐVÁROSI BAZÁR
Debreczen, Simonffy-utca 1. sz. Bérpalota

Gabányi Sándor

szénraktára

1910. évi május 1-től

Csapó-utca 28. szám.

Telefon szám 449.

A debreczeni izr. szent-egylet (Chevra-Kadisa) előljárósága mély fájdalommal jelenti, hogy az egylet érdemes tagja

SCHWARTZ MÁRTON ur,

életének 75-ik évében, 1910. évi május hó 8-án jobblétre szenderült.

A megboldogult hült tetemei 1910. évi május hó 10-én, délután fél 5 órakor fognak a Rákóczy-u. 36. sz. gyászházból az izr. temetőbe örök nyugalomra kísértetni, mely kísérethez való csatlakozásra az egyleti tagok tisztelettel felkéretnek.

Debreczen, 1910. május 9.

Az izr. szentegylet előljárósága.

A debreczeni izr. szent-egylet (Chevra-Kadisa) előljárósága mély fájdalommal jelenti, hogy az egylet érdemes tagja

GUTH ADOLF ur,

életének 72. évében, 1910. évi május hó 8-án jobblétre szenderült.

A megboldogult hült tetemei 1910. évi május hó 10-én, délelőtt 9 órakor fognak a Csapó-utca 1 sz. gyászházból az izr. temetőbe örök nyugalomra kísértetni, mely kísérethez való csatlakozásra az egyleti tagok tisztelettel felkéretnek.

Debreczen, 1910. május 9-én,

Az izr. szentegylet előljárósága.

Központi Cipő- és Kalap-áruházban

DEBRECZEN, Dréher mellett

költözködés miatt

a raktáron levő összes

czipők, kalapok és fehérneműek

gyári árban adatnak el.

Telefon :
435
szám.

Meg

olcsón
netet,
tetőt,

FISC

Debreczen

FÉLI

Téli és

NA
Egés

Európa le
rása, vizh

Csuz, kösz
és

1909. évben

és javulta
fürdő győ
mód és szé
lakoszoba,
terem, kit
rendű cigi
tonazene, t
400 holda
mélyvonat
fürdő állor
interurban
nincs. — H

Uje

Női ke

Frank

Ruhav

nagy

Sza

DE

Uje

Női ke

Frank

Ruhav

nagy

Sza

DE

Meglepetésül

olcsón vásárolhat látcsövet, lorg-
netet, arany szemüvegeket és csip-
tetőt, prizmás lácsövet leszá-
llított árban csakis

FISCHER JAKAB

optikusnál

Debreczen, Főter 23 sz. (Se. ztina-ház.)

FÉLIX-GYÓGYFÜRDŐ

Téli és nyári gyógyhely

NAGYVÁRAD MELLETT
Egész éven át nyitva.

Európa leggazdagabb kénes héviz-fo-
rása, vízhőfoka 49. C. 17 millió lite
napi mennyiség.

Csusz, köszvény, ischlás, izadmányol
és női betegségek ellen.

1909. évben 9200 beteg hagyta el gyógyulta
és javultan a páratlanul hatásos Félix-
fürdő gyógyforrásait, tükö.-kad, iszap
mód és szénsavas fürdők, 250 kényelmes
lakosztoba, társalgó, zongora- és olvasó-
terem, kitűnő vendéglők, állandó első-
rendű cigányzene, vasárnaponként ka-
tonazene, tennispálya, gondozott sétautak,
400 holdas park és fenyveserdő, 16 sze-
mélyvonat közlekedik május 1-től a Félix-
fürdő állomására naponta. Posta, távirtda,
interurban telefon, — Curtaxe és zenedij
nincs. — Prospektust küld az Igazgatóság

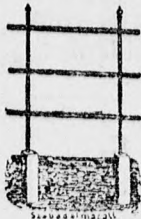
Ujdonságok

Női kosztüm szövetekben,
Francia Delainekben,
Ruhavásznak és Zefírekben
nagy választékban kaphatók

Szabó Lajos Fiai

üzégnél,
DEBRECZEN, Rózsater.

Olcsó szabadalmazott, tömbös beton oszloppavas

sodronykerítéseket
és szabadalmazott
szőlőlugas
oszlopokat

készít:
Neubauer János
sodronyműgyáros
DEBRECZEN,
Kétmalom-utca 4.

Rivánatra képes árjegyzéket küld ingyen és bérmentve

Nemes faju gyümölcsfák

mint: alma, körte, őszibarack, szilfa, kaj-
szinbarack, ringlőh, meggy és cseresz-
nyefák

Különösen erős minőségben
1 drb. 1.20 Kor. 25 drb-on felül 1.10 Kor.
50 drb on felül 1.— Kor. **Azonkívül:**
magastörzsű birsalma, diófák, diszcserjék,
fenyőfák, futó cserjék, rózsafák, cserép és
futórózsák, óriási mennyiségben a legol-
csóbb árakon.

Tessék növény és mag árlapomat kérni

Kontsek Géza

Debreczen, Kossuth-utca.

Olcsó pászka

husvétiről visszamaradt pászka
5 kilogramos csomagokban ju-
tányos áron kapható az izrae-
lita hitközség irodájában,

József-kir.-herczeg-utca 26. szám.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a nagyra becsült közön-
ség szives tudomására adni, hogy 4-ik éve
fennálló jó hírnevű

Órás és ékszer üzletemet
házlebontás miatt

május hó 1-én Piac utca 85. szám alól
Hunyadi utca 12. sz. a. (Várad utca)
helyeztem át.

Egyidejűleg felkérem a n. b. közönsé-
get, hogy jó indulatukkal mint eddig,
ugy ezután is velem szembe fenntartani
sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel
Gasparik Ádám
műrás és ékszerész.

Még a

Halley üstökös

— fénye sem közelítheti meg a —

Bocskay
Czipő-krém

ragyogó fényességét.

Kérje mindenütt!

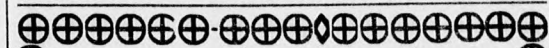
„PHÖNIX“
biztosító társaság

iroda helyiségeit

1910. évi május hó 1-től

a Hungária épület II. emeletére,
(Bejárat Arany János-u. 2.)

helyezte át.

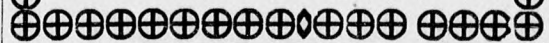
Mindenféle szőnyegek.

Ágy és asztalterítők, — Flanell
takarók — Fűggönyök — Diván
takarók — Viaszos vászon —
Linoleum !!!

Óriási raktára

Donogán és Somossy

üzégnél
Debreczen, Kistemplombazár.

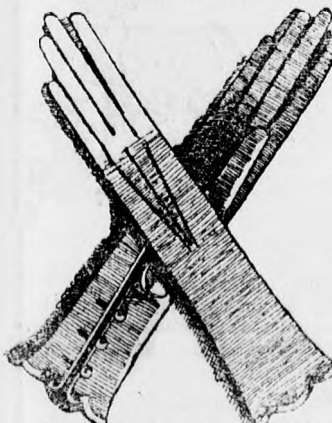

14—15 éves ltu

küldöncnek

azonnal felvételik.

Czim megtudható a kiadóhivatalban. —

Jó szabásu, finom bőr és szövött

Keztyűk

csak

SCHÖN SÁNDOR

keztyü, kötszer- és orvosi műszertárában

Debreczen, Piacz-utca 12. szám, (Stenczinger-ház.)

Apró hirdetések.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Vastag betűkből szedett minden szó 8 fill. Apró hirdetések előre fizetendők. Vidéki tudakozásnál tessék választványt csatolni.

Levelezés.

Nőül venném azon hölgyet, ki butor-berendezését a Fehér J. új butornagyáruházában szerzi be. Hunyadi utca 17. a vasúti állomás közelében. Dus választék, clesó árak.

Betöltendő.

10 korona havi fizetéssel tanuló leányok felvételt a Debreczeni Egyesült Zsinór és Paszomány Gyárban Piacz u. 32. sz. Ugyanott 2 fu tanulónak teljes ellátással felvételt.

Egy hetes fu azonnal felvétetik, jó fizetéssel. Czim a kiadóban.

Lakatos tanuló fizetéssel felvétetik Weisz Edénél Piacz-u. 38.

Megblzható (izr.) ügynök felvétetik: „Debreczenbe Tejesarnokba“ Széchenyi-u. 25.

Adás-vétel.

Ha rosszul lát forduljon bizalommal Löbl Gyula és Tsa. látzerészhez Debreczen, Piacz-utca 63. ahol pontos szemvizsgálat után megfelelő számú szemüveget, orresip-tetöt, lorgnettet kaphat.

Uj harisnya kötések és fejelések. A legfinomabb D. M. C. pamutból, a legolcsóbb árban készülnek, az Egyesült Zsinór és Paszomány Gyárban Debreczen, Piacz-utca 32.

Butorok legolcsóbban kaphatók, havi részletfizetésre is. Weisz Gyula asztalos és kárt pítosnál, Széchenyi-u. 19. Minden kárpítos munkát felvállal.

Önt is érdekli! hogy vászon, kanavász, legfinomabb fehér és színes damaszt-étkészletek, férfi és női szövetek, ugyszintén felöltök, szőnyegek, csipke és szövet függönyök, ággyterítők legolcsóbb árak mellett beszerezhetők heti vagy havi részletfizetésre az újonnan berendezett és dusan felszerelt Kohn Hermann utóda Zempliner Arthur Hatvan-u. 17. sz. alatti áruházában.

Kitűnő órák, legujabb divatu ékszerék legjutányosabb árban, valamint javítások legjobb szakértelemmel eszközöltetnek az elsőrendű órák műhelyben Baner Károlynál Piacz-u. 75. Iparbank szemben.

28 krajczárért fejel férfi vagy női harisnyát Benyáts Emil villanyerőre berendezett harisnyagyára. Debreczen, Tiszapalota

60.000 drb. bélyegből válogathat fél áron a Harmathy antiquáriumban, Fűvészkert-utca 14 Bélyeg, képeslap albumok leszállított áron

Uj rendszerű női férfi divatárak és butoreladás. A mai naptól kezdve minden hitelképes egyén kényelmes heti vagy havi részletfizetés mellett szerezheti be nálam szükségletét női divat cikkekben, női kabátok, férfi öltönyök, felöltök, mindennemű vásznak és canavásznakban, saját készítésű cloth és Caschmir paplanokban, valamint egyszerű és modern butorokban. A készpénz mellett áraknál mindössze 5% árkülönbség. Kaiser Salamon, Hatvan-u. 2'

Welsz Ferencz épület és mű-butor asztalos József-k.r.-h.-u. 60. Készít minden az asztalos szakmába vágó munkálatokat elsőrendű kivitelben, mérsékelt árban.

Zöld luczerna ölenként kapható vasárnap reggeltől 5 fillérért a Sütő-féle téglavetőben. Értekezhetni lehet ifj. Csengeri Ignác tulajdonosnál, Hatvan-utca 65. sz.

Allg használt férfi divat és cipő üzlet berendezés félárban e'adó, Piacz utca 47.

Bor, kitűnő asztali, hordó számra eladó. Hajdubadházon Veszprémy István termelőnél. Hect. ára 40 korona.

Egy Bössendorfer koncert zongora jutányos áron eladó. Megtekinthető Postakert 8. Ugyanott különböző kerti butorok is eladók.

Lakás

Butorozott szoba kiadó. Czim Tóczóskert I-és járás 7. szám. Ugyanott koszt is kapható

Varga utca 43. sz. a. egy 4-5 szobás vízvezetékkel ellátott modern utcai lakás 1910. május 1-től kiadó.

Különféle.

Női fodrász terem, ondulálás, champoing hajmosás, villanyos szárítás, hajfestés, hajmunka különlegességek csakis Weisz Edéné termében Piacz 38. Kifésült haját legmagasabb árban veszek. Telefon 759.

Szép csak az lehet, ki

Mauthner

„Lillom-crémjél“

használja. — Vételnél Mauthner névre ügyeljünk. Kapható Arany-Angyal gyógyszerár Debreczen, Piacz- és Szent-Anna-utca sarok.

LÁSZLÓ ZSIGMOND ÁLLATORVOSI

RENDELŐ-IRODÁJA

nagy és kis állatok részére Csapó-u. 30. Telefon 558. sz.

Kimerült idegek

számos kellemtelenség által teszik magukat szembeötlőkké. Ön allandóan bágyadtnak érzi magát, nincs kedve a munkához, főtájás gyöttri, étvágya rosz, emésztése nem szabályos, alvása nyugtalan és nem üdítő. Ön könnyen izgatott és ijedős lesz; a legkisebb fáradtság után izzadni kezd és hamar megereiteltnek és tulfeszettnek érzi magát. Az ön idegei segítség után kiáltanak, ön éhezik és táplálékot óhajt. Ha ezt az állapotot meg akarja szüntetni, akkor kísérelje meg a Kola-Dultz használatát. Ez nem egy ugynevezett „uj szer“, hanem már sok ezer embernek segített és Önnek is jót fog tenni. Sok ezren, akik e szerhez folyamodtak, hálából önként vették maguknak a fá adtságot, hogy irásban magasztalják a Kola-Dultz előnyeit. A Kola-Dultz valóban

erősít,

gyorsan segít, életkedvet és tetterőt ad, valamint az ifju cselekvési vágy érzetét kölcsönzi. Talán üdülő utazás által reméli ön megtalálni a fájdalomtól való szabadulást, de ne felejtkezze meg az utazással járó elmaradhatatlan bosszúságokról, izgalmaokról és strapákról, melyek a gyöngye idegek számára kérdésessé teszik a gyógyulást. Ennélfogva komolyan tanácsalom önnek,

ne utazzék

Kola-Dultz nélkül, mert csak akkor lesz teljes az ön gyógyulása. Mert ez kizárja az elfáradást, üdítő álomhoz juttat és használata folytán a súlyos strapák úgy tűnnek föl, mint a gyerekkjáték; ez nyugalmat és biztonságérzetet ad. Sportfériaik és turisták magasztalják a Kola-Dultzot és a versenyek alkalmával versenyképességük emelése végett fordulnak hozzá,

épp oly sikerrel, mint

orvosok és professzorok kórházakban és szanatóriumokban az idegek erősítésére és az egészség fokozására. De ön kérdezi magában: „vajjon a

KOLA-DULTZ

tényleg segíteni fog rajtam? Nos, a sok ezryni elismerés határozottsággal válaszolja reá: „igen.“

Hogy azonban ön ne legyen kénytelen akár csak egy fillért is haszon nélkül kiadni, ajánlok önnek egy ingyen-próbát. Nem volna-e ilyen körülmények között balgaság, ha ön csak egy nappal is tovább akarna szenvednie a gyöngye idegek gyötrelmeitől, amikor egy ilyen pompás kipróbált szert ingyen kaphat? Ez a kísérlet jobban megfogja győzni önt, mint akár vaskos könyvek. Irjon tehát azonnal, még csak nem is holnap, egy levelezőlapot, az ön pontos, olvasható címével

Dultz Niksához, Budapest, VII. Dohány-utca 29. (458. csoport.)

Ön kapni fog rögtön, ingyen és bérmentve, elegendő mennyiségű Kola-Dultzot, amely bőven elégséges egy alapos

próbára, teljesen ingyen.

Piacz-utca 72. sz. a. házban egy t. ljes kényelemmel berendezett két szoba, előszoba és fürdőszobából álló

lakosztály

akár gargon lakásnak, akár irodahelyiségnek

kiadó.

Értekezhetn. ugyanott.

Betoncsövek, kutgyűrűk,

Műkő burkolati lapok, Beton és Terrazó munkák, Keramit burkolatok, -- Aszfaltmunkák.

Csatornázásokat

vállal

Lukács Vilmos és Testvére

czementárugyára,

DEBRECZEN, Hatvan-utca 5.

Telefon 308. Gyártelep Ferenc József-ut.

Javított szerkezetű, szabadalmazásra bejelentet

lánckut-szivattyuinak.

előnyei a következők: Olcsó, fagymentes, tartós, sok vizet szolgál, tat és emellett rendkívül könnyű hajtásu, minden áostt kutra alkalmazható, teljesen zárt és kis helyet igényel. Alkalmas gazdasági itató kutaknak és amellet oly csinos, hogy bármely udvarnak vagy kertnek is díszére válik. — Ismertető árjegyzék díjmentesen

RUCSES KAROLY gépműhelye MARÓ.

